

2022

Volume 11

Issue I

උබරට ඉඩම් භුක්ති කුමය කුල රුපු හා සාමාන්‍ය ජනතාවගේ
 භුමිකාව පිළිබඳ විමසුමක්
 (සන්නස්, තුඩුපත්, සීටු, ගම්පත්කඩ සහ පුජාපත්‍රවලට විශේෂිත ව)

එම.ඒ ප්‍රසාද් කුමාර¹

Received Date: 23rd June 2022

Accepted Date: 11th June 2023

Published Date: 29th August 2023

Abstract

This Research Paper investigates the king's and the populace's function in the highland land tenure system. Sannas, Thudapat, Seettu, Gampatkada, and Pujapathra were analyzed in this study, which placed a specific emphasis on the archaeological source. Land-related power was mainly shared among several social classes during the Kandyan Period. The results of this study have demonstrated how the king's hegemonic control over the land was weakened and how land authority was extended to many social classes and strata, including commoners, women, monks, and others. Is the idea of the king's land ownership being challenged by the ordinary people's participation in the country's local land use fracturing system during the Rajarata Civilization and Kandyan Period? Is the Research Problem with this Research? To define women's theoretical and practical roles in the upland local land tenure system and the roles of the king and the common people in the upland kingdoms' local land tenure system. To examine how the traditional ideology of the king's land tenure was contested in the Rajarata and Southwest kingdoms and during the upland period. The Objectives of this research are to take etc. The historical research method was employed in this study. Data collection was done through a library study. In this case, the research

¹ මානවගාසේ අධ්‍යකාශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, B.A (Hons) in History (SJP), MPhil in History (KLN), prasadmallawaarachchi85@gmail.com

methodology is to develop conclusions by analyzing and comparing archaeological sources from the 17th century, deposit records from the state archives in Colombo and Kandy, and numerous seats, gampatras, and pujapatras from the period. It was It would be possible to determine how not only the monarch but also the common people had the authority to buy, sell, and transfer land by carefully analyzing Sannas, Tudapat, Seettu, Gampatkada, and Pujapatra linked to the era. This study can therefore conclude that the Kandy era saw the downfall of the king's land ownership concept.

Key Words: Tenure, Ownership, power, Tudapat, Monks

හැඳින්වීම

පුරාණ ශ්‍රී ලංකාවේ සාම්ප්‍රදායික අර්ථ රටාව කාෂිකර්මාන්තය මත පදනම් වූ අතර වැදගත්ම ධනෝපායන මාර්ගය වූයේ මහපොලාවයි. ජනගහනයෙන් වැඩි කොටසකගේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය වී ගොවිතැන වූ අතර රාජ්‍ය ආදායම්න් වැඩි කොටසක් ද එමගින් සැපයිනි. මේ නිසා සමාජයේ ඉඩම්වලට වැඩි වැදගත්කමක් හිමි වූ අතර ශ්‍රී ලංකාව සමාජ ව්‍යුහය නිර්මාණයේ දී හා ක්‍රියාත්මක විමේ දී 'ඉඩම්' කේන්දුය වැදගත්කමක් දැරු බව පෙනෙන්නට තිබේ. **සිංහල විශ්වකෝෂයට** අනුව 'ඉඩම්' යනු සිමිත හුම් ප්‍රමාණය, ස්ථානය, ඉඩ අවකාශය, වාසස්ථානය වැනි අරැක් දෙන්නකි (හෙටිට්ඩාරවිච්, 1974: 4). පුරාතන ලංකාවේ ඉඩම් හුක්ති ක්‍රමය පිළිබඳ තොරතුරු හැදුරීමට පෙර 'අයිතිය' යන සංකල්පය පිළිබඳ ව පැහැදිලි ව අර්ථ විවරණය කළ යුතු ව ඇත. ඉඩම් අයිතියේ ස්වභාවය ගත් විට එය ඉතා සංකීරණ එකකි. එය කාලයෙන් කාලයට වෙනත් හේතුන් රසක් නිසා මෙන් ම පාලන ක්‍රමය අනුව ද වෙනස් විය හැකි ය. වර්තමානයේ නෙතික වශයෙන් අයිතිය පිළිබඳ ව ක්‍රියාත්මක වන්නේ රෝම-ලන්දේසි නිතියේ අයිතිය පිළිබඳ අර්ථ නිරුපණය කොට ඇති අදහස් ය. මෙති අයිතිය පිළිබඳ අර්ථ නිරුපණ හුදෙක් වරින්වර ඇති වූ ව්‍යවස්ථා සංශෝධන මත වෙනස් වෙමින් විකාශනය වූ ඒවා ය. එහෙත් පුරාණ ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක ඉඩම් අයිතිය හා හුක්තිය එබදු නිති මෙන් විග්‍රහ කළ නොහැකි ය. ඉඩම් 'අයිතිය' සහ 'භුක්තිය' යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ එක ම තෝරුම ඇති ව්‍යවන දෙකක් නොවේ. ඒවායින් එකිනෙකට වෙනස් අර්ථ දෙකක් හැඳුවේ. 'අයිතිය' යනු නීත්‍යනුකූල ව යම් පුද්ගලයෙකුට ලැබෙන හිමිකමකි. එහෙත් හුක්තියේ දී අයිතිය නොමැති ව වුව ද හුක්ති විදිය හැකි ය. එය තිවිස ගන්නා ආකාරය අනුව වෙනස් වේ. ඉඩම් අයිතිය හෝ ඉඩම් ප්‍රයෝගනයට ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ඇති සීමා කවරේ ද? ඉඩම් අන්සතු කළ හැක්කේ කෙසේ ද? ඉඩම් උරුම වන්නේ කෙසේ ද? ප්‍රයෝගනයට ගැනීම සඳහා අනුත්ව ඉඩම් දෙනු ලබන්නේ කවර පදනමකින් ද? ඉඩම් අයිතිය මුල් කර ගනිමින් ඇති වන ආර්ථික හා දේශපාලන බලය යනාදි සියලු කරුණු 'ඉඩම් හුක්තිය' යනුවෙන් අදහස් වේ. මේ කරුණු විවිධ සමාජයන්හි විවිධ වන හෙයිනුත්, කාලය අනුව එක ම සමාජයක පවා වෙනස් වන හෙයිනුත් සාම්ප්‍රදායික ඉඩම් හුක්තිය සංකීරණ එකකි. එක් නිශ්චිත කාල පරිවිශේදයක වුව එක

ම ජනතාවක් අතර පවා විවිධ වූ ඉඩම් භුක්ති ක්‍රම පැවතිය හැකි ය. උචිරට රාජධානී සමයේ ක්‍රියාත්මක සම්පූදායික ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රාජකීයයන් සහ සාමාන්‍ය ජනතාවගේ භුමිකාව පිළිබඳ සන්නස්, කුඩාපත්, සිටිටු, ගම්පත්කඩ සහ පූජාපත්‍ර ඇසුරෙන් කෙරෙන විමුණුමක් මෙම පර්යේෂණය මගින් සිදු කෙරේ.

පර්යේෂණ ගැටුව

රජරට සහාත්ව අවධියේ මෙන් ම උචිරට රාජධානී සමයේ මෙරට ක්‍රියාත්මක දේශීය ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ සාමාන්‍ය ජනතාවගේ භුමිකාව රුපුගේ ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ මතවාදය අහිසෝගයට ලක් කිරීමක් ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටුව වේ.

පර්යේෂණ අරමුණු

උචිරට රාජධානී සමයේ දේශීය ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රුපුගේ සහ සාමාන්‍ය ජනතාවගේ භුමිකාව හඳුනා ගැනීම, රුපුගේ ඉඩම් භුක්තිය පිළිබඳ සාංකල්පික මතවාදය රජරට හා නිරිතිද රාජධානී සමයේ මෙන් ම උචිරට අවධියේ දී අහිසෝගයට ලක් වූ ආකාරය විමසා බැඳීම, උචිරට දේශීය ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ කාන්තාවගේ න්‍යායික හා ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකලාපය හඳුනා ගැනීම ආදිය මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණු වේ. මැන්දිස් රෝහණයිර විසින් රවනා කරන ලද 'සාංසික දේපල' නම් කානියෙහි ක්‍රි. ව. 1222-1321 අතර කාලය තුළ මෙරට දැකිය හැකි වූ සාසන සම්මත ගම්බීම්, විහාර සන්තක දේපල, විහාර දේපල පරිහරණය පිළිබඳ සාකච්ඡා වී ඇත්ත් උචිරට ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රුපු හා සාමාන්‍ය ජනතාවගේ භුමිකාව පිළිබඳ කිසිදු අවධානයක් යොමු කර නැත. රල්ක පිරිස් විසින් රවනා කරන ලද 'සිංහල සමාජ සංවිධානය -මහනුවර යුගය' නම් කානියෙහි ද මහනුවර යුගයේ ඉඩම් භුක්තිය පිළිබඳ දිරිස සාකච්ඡාවක් දැකිය හැකි මුත් උචිරට ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රුපු හා සාමාන්‍ය ජනතාවගේ භුමිකාව පිළිබඳ සාකච්ඡාවක් සිදු වී නොමැත. රණවිර ගුණවර්ධනයන් විසින් රවිත 'සිවුර සහ නගුල' ශ්‍රී ලංකාවේ විහාරස්ථ ජීවන සම්පූදාය හා එහි ආර්ථික පාර්ශ්වයන් පිළිබඳ මූලික අවධානයක් යොමු කරමින් රවිත කානියෙකි. එහෙත් එහි ද උචිරට ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රුපු හා සාමාන්‍ය ජනතාවගේ භුමිකාව පිළිබඳ අවධානය යොමු කර නැත. මෙම පර්යේෂණ හිඛුස පිරිවීම සඳහා මෙයින් උත්සාහ කෙරේ.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙහි දී යොදාගත් පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය එතිහාසික පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයයි. දත්ත සපයා ගැනීම සඳහා ප්‍රස්ථකාල අධ්‍යයනය සිදු කෙරිණි. 17 වන සියවසේ පුරාවිද්‍යාත්මක මුලාගුය, කොළඹ සහ මහනුවර රාජ්‍ය ලේඛනාගාරයන්හි තැන්පත් ලේඛන, යුගයට අදාළ සිටිටු, ගම්පත් සහ පූජාපත්‍ර රසක් අධ්‍යයනයට ලක් කොට ලබාගත් දත්ත සන්සන්දනාත්මක ව සහ විශ්ලේෂණාත්මක ව අධ්‍යයනය කරමින් නිගමනවලට එළුණීම මෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වෙයි.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

උචිරට ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රුපුගේ භුමිකාව සහ එහි න්‍යායික වැදගත්කම

උචිරට රාජධානී සමයේ ක්‍රියාත්මක ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය තුළ රුපුගේ භුමිකාව පිළිබඳ හෙළිදරවු වන තොරතුරු රසක් මූලාශ්‍රය මගින් පැන හැරේ. විශේෂයෙන් උචිරට රාජධානී සමයේ දී රුපු විසින් කරන ලද ඉඩම් පුදාන රසක් පිළිබඳ ව තොරතුරු මූලාශ්‍රය මගින් සපයා ගත හැකි ය. රාජපාක්ෂිකභාවය වෙනුවෙන් ගිහි පිරිසටත්, ආගමික සුබසිද්ධිය උදෙසා හික්ෂුව හා විභාරාරාම සඳහාත් මෙලෙස රුපු විසින් ඉඩම් පුදානය කරනු දැකිය හැකි ය. උචිරට පැවති සමාජ ක්‍රමය තුළ රුපුගේ බලයට තරේතනයක් එල්ල කළ හැකි රද්ද පිරිසක් බිභි ව නොමැති නිසා බාහිර හෝ අභ්‍යන්තර තරේතනයකින් රුපුගේ බලය හින වී ගිය බවක් ද තො පෙනෙන්. මේ නිසා සායුෂ්‍ර ව ඉඩම් පවරා දීමේ බලය මහනුවර යුගයේ දී ද ඒ ආකාරයෙන් ම දැකිය හැකි ය. සන්නස් හා අහිලේඛන මූලාශ්‍රයාගත තොරතුරුවලට අනුව කොට්ටෙව යුගයේ දී මෙන් ම මහනුවර යුගයේ දින් රුපු විසින් ඉඩමක් කිසියම් පුද්ගලයෙකුට හෝ ආයතනයකට පුදානය කරන විට එම පුදානය වඩාත් විස්තීර්ණ තොරතුරු සහිත ව දැක්වීමක් දැකිය හැකි ය. රාජපාක්ෂිකභාවය නිසා සන්නේෂයට පත් ව රුපු විසින් සිදු කරනු ලබන ඉඩම් පුදාන රසක් පිළිබඳ ව තොරතුරු සමකාලීන යුගයට අයත් මූලාශ්‍රය තුළින් දත හැකි ය.

වන්නිපොල සන්නසට (Codrington 1932: 67-68) අනුව සේනා සම්මත වික්‍රමබාහු රුපු විසින් ආවරිල අදිතා හා ඔහු පුත් ස්වත්තාදිතාහට පුදානය කරන ලද කුෂීරු ඩිංතු සතරමුණක් හා ගෙවතු ගස්කොල වල්පිට පිළිබඳ ව දක්වා තිබේ. රුපු විසින් මෙම පුදානය සිදු කෙරෙන්නේ මේ කියන ලද ආවාරින් දෙදෙනා විසින් විසිරියනක් දිග, තවරියනක් පලළ පෙතිකඩ දෙකක් වියා අවසන් කිරීම හේතුවෙනි. මාරුකොණ සන්නසෙහින් රාජකීය රුපු විසින් මාරුකොණ රත්නාබරණ වැඩිකාරයාට පූජා කරන ඉඩමක් පිළිබඳ ව තොරතුරු සඳහන් වේ. මෙම පුදානය ද සිදු කෙරෙන්නේ මෙකී රත්නාබරණ වැඩිකාරයා විසින් මහාවාසලේ බොහෝ ආහරණ තනවා රුව්වසලට හිතපක්ෂපාතී ව සේවාවන් සැපයීම නිසා ය. සෙනරත් රාජා සමයට අයත් සන්නසක (සම්ර 2013: 126) රුපු විසින් රාජ පණිවිධ ගෙදර වීරසිංහ මහ මූදියන්සේට කරන ගම් ඉඩම් පරිත්‍යාගයක් පිළිබඳ ව දක්වා තිබේ. ඒ දුනුවායන් එක්දහස් සත්සියයක් සමග කළ පාතුරුයිසි විරෝධී සටනට ප්‍රතිප්‍රකාරයක් වශයෙනි. සෙනරත් රාජා සමයෙහි ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රතිකාල් මහ සටන වූයේ ත්‍රි. ව. 1630 සිදු වූ රත්නේදිනිවල සටනයි. සෙනරත් රුපුගේ උචිරට හමුදාවන්හි ඉතා දක්ෂ දුනුවායන් සිටි බවත්, බවුන් යුද්ධයේ දී සුවිශේෂ කාර්යයක් ඉටු කළ බවත් රුපු ඔවුන්ට ඉඩම් පරිත්‍යාග කළ බවත් මන්දාරම්පුර ප්‍රවතෙනි (ලංකානන්ද 1958: 215 කවිය) ද සඳහන් වේ.

වික්කා බරා සොබනා දුනුවා	තිදෙන
මැදි කැලැව තණ මුණ මාරුතා	පනත
දේව මෙහෙය අත්තන කුමුර	බෙදුමින
දෙමසින් දෙමස දිරිදිය මුරය ද	දුන්හ
නයිමා කොත්තා ද යන දුනුවා	දෙදෙන
සවරියා නොයේ මංකඩ් මුර	බැවින
තුනමුණු බිම් සමග මධ්‍යපල ද	බෙදුමින
මේවර සුවව නිල පංගුව නිසා	දුන
හෝතැන්නේ ආරච්චිල නිල	සලසමින
මහවත් තුනේ කංකානම් නිලය	දුන
පනොලා නම් දුනුවා සමතුට	එමෙන
උඩ අරාව සුවව නිල පංගුව	දුන

කිතුල්පෙ සන්නස ද රුපුගේ ඉඩම් ප්‍රදාන පිළිබඳ ව තොරතුරු අනාවරණය කරයි. කිතුල්පෙ සන්නස යනු රාජාධිරාජසිංහ රජතුමා විසින් බලවත්වල සේනානායක බමුණුසිංහ මුදියන්සේට කිතුල්පෙ හෝවා වසම සහ එහි පිද්විල්ලක් තින්ද ගම් වශයෙන් පරිත්‍යාග කොට දෙන ලද සන්නසකි. මෙම ඉඩම් I වන රාජසිංහ රජතුමා විසින් ලක්ෂ්මන මහා දේවාලයට පුදන ලද ඉඩමක් වන අතර රාජාධිරාජසිංහ රජතුමා විසින් ද මෙම ඉඩම බමුණුසිංහ මුදියන්සේ නම් නිලධාරියාට පවරා ඇති. එසේ දෙවන වර පිදීමක් සිදු කර ඇත්තේ දේවාලට රාජකාරී කොට ඉඩම හුක්ති විදිම සඳහා ය. ක්‍රි. ව. 1720 දී ශ්‍රී විර පරාතුම නරේන්ද්‍රසිංහ රුපු විසින් දෙවාඩ්පෙ තින්දගම පින්නවල රුපසිංහ මුදලයාට පරිත්‍යාග කෙරෙන්නේ විශ්වාස පක්ෂ ව රජවාසලේ සේවය කළ නිසා ය (ඇදාණුවීම්ල 1942: 63). මෙසේ රාජපාක්ෂිකභාවය මත රජතුමාගෙන් ලැබුණු සන්නස් වඩාත් වැදගත් වන අතර කටුවන මාතර සටන් වේලාවේ පවරා දෙන සන්නස් විශාල ප්‍රමාණයක් සබරගමුවෙන් හමු වී තිබේ. තමන්ට ජ්‍රිතයට අනතුරු එළුල වන අවස්ථාවේ සංඛ්‍යාත් අතින් මැරුම් කැ අභ්‍යන්තරේ වනිගසේකර මුදියන්සේට දෙවන රාජසිංහ විසින් ඉඩම් පරිත්‍යාග කර ඇති. ශ්‍රී විතුම රාජසිංහ අවධියේ ඇහැලේපාලට එරෙහි ව ක්‍රියා කළ මොල්ලිගොඩ අධිකාරමට ලැබුණු සන්නස් මෙකි රාජපාක්ෂිකභාවය වෙනුවෙන් රුපු කළ ඉඩම් ප්‍රදාන (Bell 1892: 194-198) පිළිබඳ ව තොරතුරු අනාවරණය කරයි.

රාජ්‍ය හාණ්ඩාගාරය සතු වූ ඉඩකඩම් පිළිබඳ යම් යම් අයිතිවාසිකම් හා බලතල රෘසක් ද රුපු වටා කේන්දුගත වූ බව පෙනෙන්. සියලු ඉඩම්වලින් බද්දක් අය කර ගැනීමේ අයිතිය රුපු සතු වූ අතර එකී බදු මගින් රාජ්‍යයන්, ජනතාවත් සුරක්ෂිත කිරීම රුපුගේ වගකීමක් වූ බව ද පෙනෙන්නට තිබේ. එනිසා සියලු ඉඩම්වලින් බද්දක් එකතු කිරීමේ අයිතිය රුපු සතු වූයේ ඔහුට තිබු ඉඩම් හිමිකමක් මත නො ව ආරක්ෂාව ඔහු විසින් පවත්වාගෙන යාම නිසා ය. මේ හැර එම් නොකළ කැලැව ඉඩම්, පාව්චිව්චියට නොගත් ඉඩම්, පදිංචි වී හෝ අතහැර දමන ඉඩම් සංකීරණ යනාදිය රුපු

සතු වී ඇත. මහනුවර කැලේ රජයේ කැලේ ලෙස සම්පූර්ණයෙන් ම ජනතාවට තහනම් කොට තිබිණි. මෙකි කැලේ ඉඩම් වගා කිරීමට නම් අධිකාරම්වරයකු මගින් කරුණු ඉදිරිපත් කර රජුගේ අවසරය ලබා ගත යුතු විය. එසේ අවසරය ලබා නොගත් කැලේ ඉඩම්වල වගා කිරීම කළ නොහැකි විය. මෙවැනි සුම්යක් දිසුණු කිරීමට හෝ කුමුරක් අස්වැදුදීම සඳහා උපයෝගී කර ගැනීමට හෝ ගොවීන්ට අවසරය තිබුණු නමුදු, අප්‍රත් ඉඩමට සරිලන පරිදි රාජකාරිය නියම කරනු පිළිස තම අරමුණු කළින් රජු වෙත දැනුම දීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් විය. රජුගේ ප්‍රධාන ම ආදායම මාර්ගයක් වූයේ වගා කරන ලද ඉඩම්වලින් අය කරන ලද බඳු වූ තිසා ම එබඳ අවසර ලබා දීමෙන් රාජ්‍ය ආදායම ද තර වන්නට ඇත. මහනුවර යුගයේ දී පැවති සුවිශේෂී ම තත්ත්වය නම් සටනේ දී හෝ ඇත් ද්‍රියමක දී හෝ කිසිවෙකු මිය ගිය නොත් උරුමක්කාරයන් නැති නම් එකී පුද්ගලයාගේ ඉඩම් විභාරාරාමයන්ට පැවරිය යුතු වීම ය. සේනාසම්මත විකුමලබාපුගේ ආදාවෙන් ලියා ඇති ගඩලාදෙණිය දිලා ලිපියක ද සටනේ දී ඇත් ද්‍රියමක දී හෝ කිසිවෙකු මිය ගිය නොත් උරුමක්කාරයන් නැති නම් ඔහුගේ ඉඩම් විභාරයට පැවරිය යුතු බව සඳහන් කෙරෙයි. පොත්ගුල් විභාර ගම්පත්කඩයෙහි විරහින්නේ ලොකු අප්පු විසින් තම ඉඩම් පොත්ගුල් විභාරයට පරිත්‍යාග කරන්නේ ඔහුගෙන් පසු ව ප්‍රවේශිකාරයකු නොමැති තිසා ය.

“විරහින්ගේ ලොකු අප්පු වන මාගේ ප්‍රවේනි වසන් වූ ගමගේ කුමුර වී දෙපැලේ හරිය යලක් ඇර යලක් දී දිය නාවිචුවේ මුල් වක්කඩ ලියදේද මුල්ලේ ලියදේද මෙම දෙක දහඟට ලාභේ හරිය ද, අඟ ඕවිටේ මඩිතෙ ගාවා ඕවිට දෙපැල පල්ලෙහේ හරිය ද.... වලගාවා වත්තේ තිබෙන කොස් පොල් ද යන මෙකි මාගේ සහ ප්‍රවේනි වූ වතු කුමුරු.... සියලුව මා ඇර ප්‍රවේනි කාරයෙක් නැති තිසාත්, මට මෙලාව පරලොව දෙකින් වැඩ සාදාගන්නා පිළිසත් පොත්ගුල් විභාරේ වැඩ සිටින ධරුමධර මාලිඹඩ සාම්දුරුවන්ට.... පූජා කරමින් පින් අයිතිකර ගත්තා ඇත” (Bell 1892:106-107).

- රාජදෝෂිකම් සහ වෙනත් අපරාධ කළමුන්ගේ ඉඩම් රාජසන්තක කිරීමේ අධිකාරී බලය

ස්වකීය අධිකාර බලය උපයෝගී කොට රාජදෝෂිකම් සහ වෙනත් අපරාධ කළමුන්ගේ ඉඩම් රාජසන්තක කිරීමේ අධිකාරී බලයක් ද මහනුවර යුගයේ දී රජුට හිමි වූ බව පෙනේ. ගැටබෙරිය සන්නාසේ සඳහන් කරන ආකාරයට මොලදුඩේ පෙරලියාගේ ඉඩම් රාජසන්තක වන්නේ ඔහු විසින් රජවාසලට අපක්ෂ අකටයුතුකම් කළ තිසා ය.

“මොලදුඩේ පෙරලියා මහා වාසලට අපක්ෂ අපිරමානකම් සිතා පෙරලි කරන්ට ගැනීදී පල්කුමුරේ රාජකරුණා වෙවදායාතිලක ගෝපාල මුදලියා ඒ වන ගට් ගෙළකරවමින් ඉතා පක්ෂපාත වූ නොද නිතින් දුක් ගැන හිටිනා තිසා සිදුරුවානා යටිනුවර ගගපලාත බද මොලදුඩේන් මෙම පෙරලියා සන්තක වූ දාවකේ බිජු පස්පැල ද.... මෙම මුදලියාගේ දරු මුහුමුරු පරම්පරාව ද.....” (Bell 1892:100).

මෙහි සඳහන් ආකාරයට රුපු විසින් මොලදේමි පෙරලියාගේ ඉඩම් සියල්ල රාජසන්තක කොට රාජපක්ෂපාති ව කටයුතු කළ වෛද්‍යාතිලක ගෝපාල මූදලියාට පරිත්‍යාග කර තිබේ. මේ තුළින් පැහැදිලි වන්නේ අපරාධකරුවන්ගේ ඉඩම් රාජසන්තක කිරීමට රුපුට තිබු අධිකාර බලයයි. ඉඩමක් වගා නො කොට මළපාල් වී ගිය කළ රාජසන්තක කිරීමේ බලය ද රුපු සතු වූ බව පෙනේ. මාරගල (ගල්ලෙනගොඩ) විහාර තුඩුපතේ සඳහන් කෙරෙන ආකාරයට ඒකනායක ආරච්චිලගේ හේවාවසං පංචව මළපාල් වී උනුන් භුක්ති විදිනා විට එම ඉඩම් රාජසන්තක විය යුතු බව රුපු විසින් තිරණය කර තිබේ.

“සබරගමුව දිසාවෙන් අවකලන් කේරුලය බද මැදපත්තුවට අඩුත්තු රිදිවිට ඒකනායක ආරච්චිලගේ හේවාවසම් පගුව පුරුජ්ජාඩු වෙමින් එකිනොට බස්නායක රාලට දහඅට අවුරුද්දක් ද, ගබඩා සන්තට දැ අවුරුද්දක් ද, මැද උයන්ගොඩ මුහන්දීරමට තන් අවුරුද්දක් ද කොලොඹුගම විදානේට අවුරුද්දක් ද තිබෙනාතර නටඹුන්ව තිබුණු මාරාගල විහාරස්ථානයේ වේපතුර උන්වහන්සේ විසින් එම පහලි කරවා.... විහාරේ පුද්ගල්‍යා පවතින පිණිස මෙම පගුව ලැබෙඩ මහාවාසලින් වුනු නිසා තුඩුපතක් ලැබේ මෙම පගුව පුජා වෙලා අට අවුරුද්දක් වන අතර තියුණුවත්තේ අජ්ප්‍රහාම් විසින් කුපාචිමට අස්වැනි ගත් නිසා එම වග වේපතුර උන්නාන්සේ පැමිණ හිටි තැන දෙපක්ෂයෙන් ඇශ්‍රුම් බැහැම් කරමින් තියුණුවත්තේ අජ්ප්‍රහාම්ට කියන්ව උරුම වාසියක් තැනි නිසා මින් මතු ආරච්චිලක් තැනිව මාරාගල විහාරස්ථානේ පුද්ගල්‍යා පවත්වමින් එහි වැඩ වසන වේපතුර උන්වහන්සේ ප්‍රධාන කොට සංසයා වහන්සේලාව....” (ක්‍රාණවීමල, 1942: 186-187).

එසේ රාජසන්තක වූ ඉඩකඩ්ම මාරගල විහාරයට පුදානය කොට අවවසක් ප්‍රයෝගනය විදිනා විට තියුණු වත්තේ අජ්ප්‍රහාම් විසින් එම ආදායම බලහන්කාරයෙන් කොල්ලක්මට පටන්ගෙන ඇත. එහෙත් මහාවාසල රාජ විනිශ්චය වූයේ එකි විහාර සන්තක ඉඩම්වලට කිසිදු අවරණයක් උද්ධරණයක් සිදු කිරීමට කිසිවෙකුවත් නොහැකි වන බව ය. එය රුපුගේ අධිකාර බලයයි.

ක්‍රි.ව. 1760 දී කිරති ග්‍රී රාජසිංහ රජ ද්‍රව්‍ය හක්මන සිදු වූ යුද්ධයක දී නැසුණ උඩගම අතපත්තු මොහොට්ටාලගේ හස්තසාර දිනය අමුනේ තැන්නේ මද්දුමා අජ්ප්‍ර ගත් නිසා ඒ වැරද්දව ඔහු සතු ඉඩම් රාජසන්තක කොට තැසි හිය අයගේ මාමා වන උඩගම බත්තනරාලට පැවරීම පිළිබඳ විනිශ්චයක් සබරගමුවෙන් ලැබේ තිබේ.

“කඩවතු කේරුලය බද උඩුවග්ගම් පහෙන් ඉල්ක් කුමුරේ අමුනේ තැන්නේ මද්දුමා අජ්ප්‍රට තිබුණු බිත්තර දේලමුනේ වපසරියන්, එහි බද ගෙවතු ගහකොල ගොඩවල්පිටත් ඇතුළුව මේ කියන පගුව උඩගම අතපත්තු මොහොට්ටාල හක්මන හේවාකමේදී වැට්ටිව නිසා එකියන අයගේ ඉන ඉහ ගත් වැරද්දව මෙම පගුව හේවාකමේන් වැට්ටිව අයගේ මාමා වන උඩගම බත්තන රාලට සේන්දු කර දුන් මේ සිට්ටුව” (ක්‍රාණවීමල, 1942: 239).

මෙහි සඳහන් ආකාරයට මද්දුමා අප්පුගේ ඉඩම් රාජ සන්තක වන්නේ ඔහු විසින් උඩගම අතපත්තු මොහොට්ටාලගේ ඉඩම් බලහත්කාරයෙන් පැහැර ගැනීමට ගත් උත්සාහයක් නිසා ය. උඩගම අතපත්තු මොහොට්ටාල හක්මන ගැවුමේ දී රාජපාක්ෂිකත්වයෙන් දිවි පිදු අයෙකි. එවැන්නෙකුගේ ඉඩම්වලට අටුලක් උද්ධරණයක් කළවුන්ට ලැබෙන රාජකීය දඩුවම ඔහුගේ ඉඩම් රාජසන්තක කිරීමයි. මෙම නිදර්ශන තුළින් පැහැදිලි වන්නේ රාජා විරෝධී අපරාධකරුවන්ගේ ඉඩම් රාජසන්තක කිරීමට රුපුට තිබූ අධිකාරී බලයයි.

උඩරට ඉඩම් භුක්ති කුමය තුළ සාමාන්‍ය ජනතාවට හිමි වූ තැනා සහ එහි ප්‍රායෝගික භාවිතය

උඩරට රාජධානී සමයේ දී රුපු ඉඩම හා සම්බන්ධ ව යම් බලයක් හිමි කර ගත්තත් සාමාන්‍ය ජනතාව හා හික්ෂුව සන්තකයේ ද ඉඩම් සම්බන්ධ ව කිසියම් බලයක් හැසිරවුණු ආකාරය හඳුනාගත හැකි වේ. යුගයට අදාළ ව ගැනෙන අහිලේඛන හා සන්නස් මූලාශ්‍රය ප්‍රවේශමෙන් පරීක්ෂා කර බලන විට රුපුට පමණක් නො ව සාමාන්‍ය ජනතාවට පවා ඉඩම් මිල දී ගැනීමට, විකිණීමට හා පැවරීමට අයිතියක් පැවති ආකාරය හඳුනා ගත හැකි වෙයි. එනිසා රුපුගේ ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ මතවාදය මහනුවර යුගයේ දී බිඳු වැට්ටීමට ලක් ව ඇති ආකාරය අවබෝධ කර ගත හැකි වේ. රාජාධිරාජසිංහ රජ ද්වස විරහිතන්නේ ලොකු අප්පු පොත්ගුල් විභාරයේ මාලිම්බඩ තෙරැන්ට ඉඩම් පරිත්‍යාගයක් සිදු කරන්නේ එකී ඉඩම්වල අයිතිය ඔහු සතු ව පැවති නිසා ය (ක්‍රාණවිමල 1942: 106-107). ක්‍රි. ව. 1808 දී පමණ තැන්නෙ වත්තෙ මුදලිනාම් තමාට අයිති ගන්ගොඩ ගම්පංගුව දුම්බර මහනිලමේට සුද්සේසින්නකර ලබා දී තිබේ.

“සපරගමු දිසාවෙන් තවදුන් කෝරලයෙඩ ගන්ගොඩ තැන්ත වත්තෙ මුදලිනාම් වත මා විසින් ලියවා ඔප්පු දෙන මේ ගම්පතුයේ වග ගටිනම් බොහෝ පරම්පරා ගණනක් නොක්වා භුක්ති විදෙනෙන එන සහද ප්‍රවේහි වූ ගන්ගොඩ කියන ගමේ කෝත්ත ගහ ගාවා මුල්වක්කඩ කුමුරු ... අදි මට අයිති වූ මේ ගම් පැහුවට මා විසින්වත් නඩුවක් සහයක් කියා අරවාගන්ට බැරි ගටියට ස්ථීර ලෙස පොරොන්දු වෙමින් සුදක් සින්නකර ප්‍රවේහි සැලැස්මට ...”(ක්‍රාණවිමල 1942: 112-113).

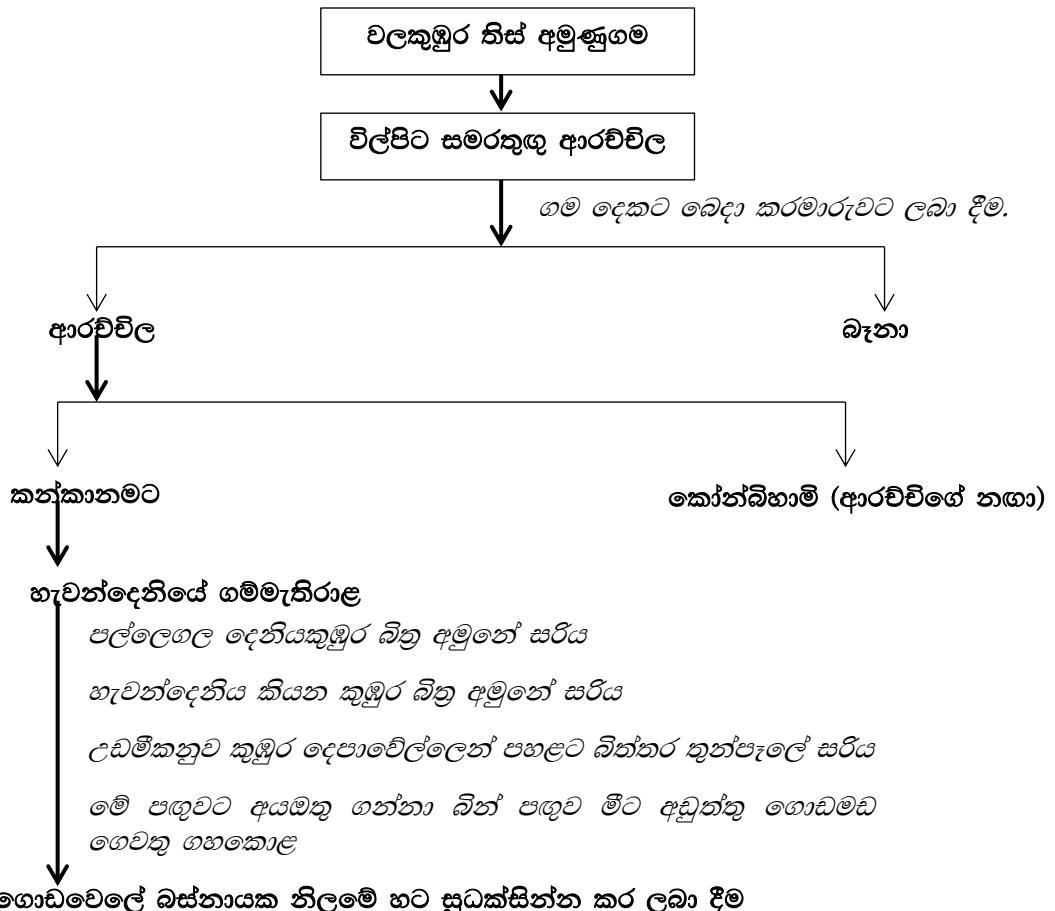
මෙහි සඳහන් කරන ආකාරයට සියලු ඉඩම් තැන්නේ වත්තෙ මුදලිනාම්ට අයිතියේ පවතින එවා ය. එවා සින්න කිරීමට ඔහුට හැකියාව පැවතියේ ඒ නිසා ය. එට කිසිවෙතුගෙන් බාධාවක් නැත. එම පුදානයෙහි ප්‍රබලත්වය කොතරම් ද යත් පුදානය කරන්නාට වත් නඩුවක් වත් කියා එම සින්නක්කර හාවය අහෝසි කර ගත නොහැකි ය. එනිසා සාමාන්‍ය ජනතාව තුළ ඉඩම් සම්බන්ධ ව පැවති අධිකාරී බලය කොතරම් ද යන්න කළ හැකි ය.

රාජාධිරාජසිංහ රජ ද්වස නැවත්දෙණියේ ගම්මැතිරාලට අයිති මඩ මුල් බුජු අමුණු පහේ වපසරියන්, ගොඩවෙල් පිටත් මාය ගොරා ගැනීම සහ උපකාර ලබා

ගැනීමක් සඳහා ගොඩවෙලේ බස්නායක නිලමේට සුදක්සින්නකර දීමක් පිළිබඳ හැවන්දෙනීයේ ගම්මැතිරාලගේ ගම්පත්කඩයේ සඳහන් කර තිබේ.

“වලකුමුර කියන තිස් අමුණුගම පළමුවෙන් විල්පිට සමරතුගු ආරච්චිල භක්ති විදගන සිටියායින් පසු එම අය වෙනුවට උපන් ආරච්චිලත්, බැනාවත් ගම දෙකට බෙදා කර මාරුවට දුන්නාය. ආරච්චිල කියන මම භක්ති විදගෙන හිටිය මා විහින් මයේ නගාවන කෝන්ඩිහාමේට ගන්වසන් පැහැව දුන්නාය. මෙයින් ඉතිරිව තිබුණු ගන්පැහැව මා සන්තකට භක්ති විදාලා මා වෙනුවට උපන් කන්කානමට දුන්නාය. කන්කානම කියන මෙම ගන් පැහැව භක්ති විදාලා මා වෙනුවට උපන් හැවන්දෙනීයේ ගම්මැතිරාල කියන මම භක්ති විදගෙන හිටිය පළ්ලේගම දෙනිය කියන කුමුර බිතු අමුනේ සරිය ද හැවන්දෙනීය කියන කුමුර බිතු අමුනේ සරිය ද උචිමිකනුව කියන කුමුර ... හැවන්දෙනීයේ ගම්මැතිරාල කියන මට නයතුරහ බෝනිසාත් පිහිට ආදාර ලබාගන්නා නිසාත් මගේ ගමට ගන්පතය ලියා අයිතිකර ගොඩවෙලේ බස්නායක නිලමේට හැවන්දෙනීයේ ගම්මැතිරාල කියන මා විසින් සුදක්සින්නකර දුන්නා ය” (ණෑණවීමල, 1942: 231-232). මෙහි සඳහන් ආකාරයට සාමාන්‍ය ගම්මැසියකු වූ හැවන්දෙනීයේ ගම්මැතිරාලට ඉඩමේ අයිතිය සේන්දු වන්නේ පරම්පරාගත භක්තියක් ලෙස ය. එය දළ සටහනකින් පහත දක්වා තිබේ.

ඉහත දළ සටහන අනුව සාමාන්‍ය ජනයා අත පැවති ඉඩම් අයිතිය, භක්තිය වෙන කෙනෙකට පැවරීමේ හැකියාව, තනි අයිතියට පවරා දීමේ හැකියාව ආදිය පිළිබඳ පැහැදිලි අදහසක් ගොඩනගාගත හැකි ය. මෙහි සඳහන් ආකාරයට වලකුමුර තිස් අමුණුගම විල්පිට සමරතුගු ආරච්චිලත් අයත් ප්‍රවේශී ඉඩමකි. මහුගෙන් පසු එම ඉඩම ඔහුගේ පුතු වූ ආරච්චිලත් බැනාවත් කරමාරුවට ලබා දී තිබේ. ආරච්චිල විසින් කමාට ලැබුණු පැහැව කොටස් දෙකකට බෙදා එක් පැහැවක් කන්කානමටත්, අනෙක් පැහැව තම තැගෙණිය වූ කෝන්ඩිහාමේටත් පවරා දී තිබේ. ඒ අනුව කාන්තාවක සතු ව වුව ද ඉඩම් හිමිකම හා අයිතිය පැවති ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධ කරගත හැකි වේ. කන්කානම විසින් කමාට හිමි වූ ඉඩම් පැහැව හැවන්දෙනීයේ ගම්මැතිරාලට පවරා දෙන අතර ගම්මැතිරාල විසින් තම ඉඩමේ කොටස් ගණනාවක් ගොඩවෙලේ බස්නායක නිලමේට සුදක්සින්නකර ලබා දී තිබේ. එසේ සුදක්සින්නකර දෙනු ලබන ඉඩම කොටස් අතර පල්ලේගම දෙනීය කුමුර බිත්තර අමුනේසරිය, හැවන්දෙනීය කියන කුමුර බිත්තර අමුනේ සරිය, උචිමිකනුව කුමුර දෙපාවේල්ලෙන් පහළට බිත්තර තුන්පැලේ සරිය, මේ පැහැවට අය මතු ගන්නා බින් පැහැව හා මේ අඩුත්තු ගොඩමඩ වෙවතු ගහකොල ආදිය වේ. මෙහි සඳහන් ‘සුදක් සින්නකර’ යනුවෙන් අදහස් වූයේ සම්පූර්ණ අයිතියට පවරා දීමයි. ඒ අනුව ඉඩමක් සින්න කිරීමට එනම් සම්පූර්ණ අයිතියට පවරා දීමට හැකියාව සාමාන්‍ය ජනයා අත පැවති ආකාරය ද හඳුනාගත හැකි වේ.

රුප සටහන 1. හැවන්දෙනියේ ගම්මැතිරාලගේ ගම්පනකඩයෙන් හැවන්දෙනියේ ගම්මැතිරාලට ඉඩමේ අයිතිය පරම්පරාවෙන් හිමි වූ ආකාරය

උඩ ඇඹිලිපිටියේ පදිංචි ජාලන් ආරච්චිල හා ජාගින් ආරච්චිල යන දෙදෙනා විසින් නාරද්දාව ගමේ වැව අසළ පන්සලට එකී ගම පරිත්‍යාග කිරීමට අදාළ පූජා පත්‍රයක් හමු වී තිබේ.

“අඹිලිපිටියේ පදිංචි ජාලන් ආරච්චිල ජාගින් ආරච්චිල යන අපි දෙදෙනා විහින් අපි දෙන්නාගේ මවිපිය මුතුම් පරම්පරාවේ භාක්ති විදෙන ආ රැක් ප්‍රවේශි වූ නාරද්දාව යන කටු බැඳි ඉඩම් අප විසින් තනා තිබෙන්නා වූ වැව ගාවා පන්සලට වෙන තිරවුල්ව වෙන ලෙස පූජා කිරීමට ඉඩමක් නැති නිසන් එම පන්සලේ වැඩ සිටින වැඩුඩත්තේ උන්නාන්සේට ඒ ඉඩම සඳුක කරවාලා පන්සලට ප්‍රයෝගන ගඩ ප්‍රාථමික කි තිසන් පළමු සඳහන් කළ නාරද්දාව යන ඉඩම් අප විසින් පූජා කරඟ තියම කළ තැන එම වැඩුවත්තේ උන්නාසේ විහින් කිවුවා වැවෙන් වතුර රගෙන වැඩ කරණ

ලෙස ලැබතොත් ඒ ඉඩම සරු කරා තමුසේෂලට එන් පුරවැඩ පුළුවන. නැත්තම් බැරි කි තැන එම ඉඩම පූජා කරන්නා වූ පළමු තම් සඳහන් කළ ජාහින් ආරච්චිල ජාලන් ආරච්චිල යන දෙන්නට වැවෙන් වතර ගන්නා හැටියට වවනේ කම්මුතු කරබ බැරි නිසා එම දෙන්නත් මෙම වැළැඩිත්තේ උන්නාන්සේත් ඒ ප්‍රස්ථාවට මේ ඇක්කිලිපිටියේ ගන් දෙකේ විදාහ මූහන්දිරම් ලැබේ තිබෙන තුංකමේ කේරලේ මහත්මයා ලැගට ගැහින් මේ කාරණාව කියාලා මිට පිහිටාදාර ලැබිලා නිලමේත් එන් අනුමෝදන් වෙබ කි තැනේදී එම තුංකමේ කේරලේ මහත්මයා රට කැමතිව එම පල්ලේගම එවකට පුදානව හිටිය ප්‍රවේනි කාරයේ අතරෙන් තෙන්නකේත් ලියනගෙයි ලියන විදානේ ද රුම්ක්කන ආරච්චිල ද සිගුප්පුලි ආරච්චිල ද බදන්නා ද කාරිය කරන රාල ද කංකානම් ද යන මෙකි සැම දෙනම තුංකමේ කේරලේ මහත්මයා විසින් අඩගස්වාලා මේ කියන නාරද්දාව කියන ඉඩම වැවේ

ගොඩවානෙන් වතර අරන් වැව කරලා පංගලට සාංසිකව ප්‍රයෝජන ගැනීමට උම්ලා කැමති ද යන බව තුංකමේ කේරලේ මහත්මයා විසින් අහපු විට පළමු කි පල්ලේගම පුදාන අයගෙන් අහපු විට අපි හැම දෙනාම බොහෝසේම කැමතිය යන බව කි නිසා....” (ක්‍රාණවිමල 1942: 276-277).

ජාලන් ආරච්චිල හා ජාහින් ආරච්චිල යන දෙදෙනා විසින් නාරද්දාව ගම පන්සලට පරිත්‍යාග කළ විට ස්වාමින් වහන්සේගේ අදහස වූයේ නාරද්දාව ගම අසල පිහිටි වැව සමග ගම ද පූජා කරන්නේ තම් එහි ඉෂ්ටාර්ථය සාධනය වන බව ය. මෙහි සඳහන් ආකාරයට නාරද්දාව යන කටු බැඳි ඉඩම වැව ගාවා පන්සලට ජාලන් ආරච්චිල, ජාහින් ආරච්චිල යන දෙදෙනා විසින් පරිත්‍යාග කරන්නේ ඔවුන්ගේ අයිතියෙන් පැවති නිසා ය. පන්සලට පුදානය කිරීමට වෙන නිරවුල් ඉඩමක් නැතැයි මෙහි සඳහන් කර ඇතේ. ජාහින් අදහස් වන්නට ඇත්තේ මෙම ඉඩම අසල ම පන්සල පිහිටා තිබූ නිසා ඉඩමේ සීමා මායිම්වල ගැටුලුක් පැන තොනැගෙන බව ය. පන්සලට ආසන්න ම ඉඩම පන්සලට පූජා කිරීමෙන් එකී ගැටුලුකාරී තත්ත්වයන් බොහෝ දුරකට සීමා කරගත හැකි ය. මෙහි සඳහන් ආකාරයට ඉඩම් හා පන්සල් අසල ම ‘වැව’ පිහිටා ඇතන් එහි අයිතිය ජාලන් ආරච්චිල හෝ ජාහින් ආරච්චිලට නැතේ. එහෙත් හික්ෂුවගේ අදහස ‘වැව’ තොමැති ව ඉඩමෙන් ප්‍රයෝජනයක් තොමැති බව ය. ජාහින් ආරච්චිලත් ජාලන් ආරච්චිලත් ‘වැව’ සම්බන්ධ ව හා වැවෙන් වතර ගන්නා ලෙස අවසරයක් ලබා දීමට තොහැකි වූයේ වැව ඔවුන් සන්තකයේ තොත්තුවූ නිසා ය. මේ හේතුව නිසා ම මේ සම්බන්ධ යහපත් තීරණයක් ගැනීමට දෙදෙනාට ම ඇක්කිලිපිටිගන් දෙකේ මූහන්දිරම් වූ තුංකමේ කේරලේ මහත්මයා ණම් වීමට සිදු වේ. තුන්කෙමෙම මූහන්දිරම් මිට කැමති වුවන් සමකාලීන යුගයේ පැවති නිත්‍යනුකූල කුම්වේදය කියාවට තැබීමට ඔහුට සිදු වේ. ඒ නිසා ය, ඔහු විසින් පල්ලේගම එවකට පුදාන ව සිටිය ප්‍රවේශීකාරයන් සය දෙන ගෙන්වාලන්නේ. තෙන්නකේත් ලියනගෙයි ලියන විදානේ ද, රුම්ක්කන ආරච්චිල ද, සිගුප්පුලි ආරච්චිල ද, බදන්නා ද, කාරිය කරවන රාල ද, කංකානම් ද වැව ප්‍රවේශී ව භුක්ති විද එන්නේ ය. ඔවුන්ගේ කැමැත්ත ද ලැබුණු පසු වැව සමග ගම ඉඩම් පරිත්‍යාගය සම්පූර්ණ කර ගැනීමට ජාලන් ආරච්චිලත්, ජාහින් ආරච්චිලත් හැකියාව ලැබේ. ඒ අනුව සමකාලීන යුගයේ සාමාන්‍ය ජනයා අත පැවති ඉඩම අයිතියෙහි හා

භූක්තියෙහි ප්‍රබලත්වය පැහැදිලි කර ගැනීමට හැකි වේ. වලල්ගොඩ විභාරයේ පුජා පත්‍ර 1හි වලල්ගොඩ නවරත්න පොචිගෙයි බස්තියන් උපාසක විසින් වලල්ගොඩ විභාරයට සිදු කෙරෙන ඉඩම් ප්‍රධානයක් පිළිබඳ ව දක්වා තිබේ.

”ම්‍රි සුද්ධ ගකරාජ වර්ෂයෙන් එක්වා දහස් සිය අනුහයට පැමිණි මෙම වර්ෂයෙහි උදුවක් මස අව ජලවක් ලණ බුද දිනට ලියන වගනම් සබරගමු දිසා බද කොලොන්නා කොරලේට අයිති වලල්ගොඩ ගමේ වසන නවරත්න පොචිගෙයි බස්තියන් උපාසකයා යන මා විසින් කායවැයම් කොට අස්වද්දන ලද කටු කැපුවාවේ අනුගහ ලියදේද තරම් දොලොස් කුරුණීයේ වපසරිය ද වත්තෙන් පොල්ගස් දෙකක් ද එලදෙනක හා මී දෙනක් ද යන මෙකි පුජා වස්වස්තු ශ්‍රී සද්ධරුමවර වතුවරති සර්වයු රාජෝත්තමයාණන් වහන්සේගේ බාතුප්‍රතිමා ආදින් අතියෝභාමත් සතර දිගින් එලඹෙන සංස සන්නිපාත ඇති මෙම ගම විභාරස්ථානයට පුජා පිණිස බුදුන් උදෙසා ‘මතු මම ස්වරාග මෝක්ෂ සම්ප්‍රති ප්‍රතිලාභය සිද්ද වේවයි යන උදාරතර විත්තද්දපාසයෙන් බුදුන් උදෙසා පුජා ලෙමි. මෙහි පින් සියලු ගකු බුජ්මාදි සියලු දෙවියන්ට හා රාජාතිරාජ ප්‍රසස්ත ප්‍රවර රාජ වූ අපගේ දෙව ස්වාමි දරුවානන් වහන්සේ ඇතුළ වූ සියලු දෙනාටම සිද්ධ වේවා.’” (ඇංණවිමල 1942: 287).

මහුගේ විරයයෙන් අස්වද්දන ලද කටු කැපුවාවේ අනුගත ලියදේද දොලොස් කුරුණීයේ වපසරිය ද, වත්තෙන් පොල් ගස් දෙකක් ද, එලදෙනක හා මී දෙනෙක් ද වලල්ගොඩ විභාරයට පරිත්‍යාග කිරීමේ හැකියාව පැවතියේ එම ඉඩකඩම්වල අයිතිය උපාසක තැන අත පැවති තිසා ය. වලල්ගොඩ විභාරයට ම අයත් අංක 2 දරණ පුජා පත්‍රයේ එක් විභාරයට ම කපලැල්ලේ කුඩා මූහන්දීරම් නහින වේලාවේ පුජා කරන ලද ඉඩම් ප්‍රධානයක් පිළිබඳ සඳහන් කර තිබේ.

”කපලැල්ලේ කුඩා මූහන්දීරම් මහත්මයා විසින් නහින ප්‍රස්ථාවේ ද වතුකන්දාවේ කුණුරේ තිරාබෙන් වී පැලක වපසරිය ද වැලකබේ යායෙන් හේන් දහසක් ද මීට මායින් නැගෙනහිරින් කොලොන් ගහ ද, උතුරු දිගින් ගිවුම ගහ ද බස්තාදුරින් නැමී කෝමේ ද දකුණු දිගින් දීගහ ද යන මේ මායින් තුළ මේ හේන්යාය වලල්ගොඩ විභාරට පුජා කළා ය ”(ඇංණවිමල 1942: 287).

මූහන්දීරම් මිය යන අවස්ථාවේ මෙම ඉඩම් වලල්ගොඩ විභාරයට පුජා කිරීමට හැකියාව පැවතියේ එකි ඉඩම්හි අයිතිය මූහන්දීරම් තැනට පැවති තිසා ය.

ක්‍රි. ව. 1669 එමල්දෙණිය විභාරයට කළ පුජාවකට අදාළ පුජා පත්‍රයක (වනරතන 2008: 62-63) සාමාන්‍ය ජනතාව සතු වූ ඉඩම් විකිණීමේ හැකියාවත්, මිල දී ගැනීමේ හැකියාවත් පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කෙරෙයි. පුජා පත්‍රයේ සඳහන් කරන ආකාරයට එමල්දෙණිය මන්නෙහෙගෙ පුතාත්, ජ්‍රේල්, බලේ යන තිදෙනා ප්‍රවේණිගත ඉඩමක් විකිණීමට තැත් කරති. විකිණීමට නියමිත ඉඩම කුරක්කන් අමුණු දෙකක් පමණ වූ වත්තකි. මෙකි ඉඩම කොටගළ කංකානම් ආරච්චිත්, මහගම සිත්තර තයිදේත්, එමල් දෙණිය මහගමගේ අති අප්පුත් යන තුන් දෙනා සහ වෙනත් කිහිප දෙනෙකුත් එකතු ව මිලයට ගන්නේ රිදි 78කට ය. මෙසේ රිදි 78කට මිලයට

ගන්නේ සාමාන්‍ය වැසියන් කිහිප දෙනෙකු ය. එනිසා සාමාන්‍ය ජනයා සතු ඉඩම් විකිණීමේ හැකියාවත්, ඉඩම් මිල දී ගැනීමේ හැකියාවත්, ඉඩම් ප්‍රදානය කිරීමේ හැකියාවත් පිළිබඳ ව සමකාලීන සමාජයේ පැවති තත්ත්වය අවබෝධ කර ගැනීමට හැකියාව ලැබේ. නැති බැරිකම් ඇති වූ අවස්ථාවේ පන්සලේ ගණින්නාන්සේ මුදල්, වී, රෙදි දීමෙන් සැලකු විට හිලවු වශයෙන් ඉඩම් කොටස් කිහිපයක් පරිත්‍යාග කරන ලද සාමාන්‍ය වැසියකු පිළිබඳ ව කපුදුව ග්‍රී මහ බෝධි විහාරයට හිලවු පිණිස කළ පූජා පත්‍රයක සඳහන් වේ.

“ගගබඩ පත්තුවට අයිති පියද්දේ පදිංචි විල්පිට රණවීර වන මට බොහෝ සේ ආසාවක් පැමිණ කැම, ඇදීම දෙක පමණක් නැතිව පසුවන අතර පියද්දේ පන්සලේ පොරාගත්තු උන්ගම උන්නාන්සේ මට වි මල්ලක් සහ කාසි සිලිං නවයක් ද, රෙදි තුන්රියන් හාගයක් දී උපකාර කළ නිසා රට කුතෙස්පකාර පිණිස ද මට කුසල් ලබන පිණිස ද අඛයවිකම සමරනායක තෙල්මුඩුවේ ආරවිචි යන දෙන්නා එක්ව මිලදී දෙගාල්ල එක්ව බුක්ති විද එන ලාවල්ලා ගහවත්තේ මට අයිති කොටස් මුල් බත්ගම උන්නාන්සේට ම්‍යිසින් පූජා කළා ඇත.” (වනරතන 2008: 64-65).

මෙහි සඳහන් ආකාරයට මෙම ප්‍රදානය සිදු කෙරෙන්නේ පියද්දේ පදිංචි විල්පිට රණවීර නැමැත්තා විසින් ය. ප්‍රදානය කළ ඉඩම් අඛයවිකුම සමරනායක තෙල්මුඩුවේ ආරවිචි යන දෙදෙනා එක් ව මිලදී ගැනීමටත් ප්‍රදානය කිරීමටත් පැවති හැකියාව පැහැදිලි වේ. එකී මිල දී ගැනීම අයිතිය සහිත ව ලබා ගැනීමකි. මිල දී ගැනීමෙන් ‘අයිතිය’ හිමි කර නොගත්තේ නම් ගණින්නාන්සේට ඉඩම් කොටස පරිත්‍යාග කිරීමේ හැකියාවක් විල්පිට රණවීරයන්ට හිමි වන්නේ නැත.

ක්. ව. 1757 දී පමණ කඩවලුම යන ගමෙහි පදිංචි බමුණුගෙයි පිළිප්පු, පූජා අඡේපු කන්කානම්ගෙයි දීමිගු, ලොකුගෙයි ක්ලාස් යන තිදෙනා විසින් ඕලංඩක්කාර මුදලෙන් රිදී පනහකට ඉඩමක් විකිණීම පිළිබඳ සඳහන් කර තිබේ (වනරතන 2008: 68-69). මෙම ඉඩම පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට පැමිණී ඉඩමකි. ඉඩම ‘කුයසින්න කොට’ මිල දී ගන්නේ විනුමසිංහ මූහන්දීරම් මහත්මයා, අඛය ගුණවර්ධන කන්කානම, අපරික්කේ විදානේ ඇතුළු පිරිස ය. මෙහි ‘කුය සින්න’ යනු ‘සිනකුය’ යන අදහසයි. ‘මිල දී ගෙන තැන්පත් කිරීම’ යන අදහස එහි වෙයි. ‘කනු ඉස් ප්‍රවේනි පැවත එන මෙම ගම භරියේ තිබෙන හේන් බිම වාසි අතුරෙන් තුන් බෝධියට ගොදුරු පැමිහේන් මුඩු බිමවාසිය මූන්නැලි එක හමාරක පමණ ඉඩම කුය සින්නෙන අතමුදලට අරන්....’(වනරතන 2008: 68-69). මෙහි ‘කනු ඉස් ප්‍රවේනි’ යනුවෙන් දැක්වූයේ ඉඩමට පැවති අයිතිය ප්‍රකාශ කිරීමකි. ඒ අතුව සාමාන්‍ය ජනතාව සතු ඉඩම් විකිණීමේ හැකියාවත්, මිල දී ගැනීමේ හැකියාවත්, ප්‍රදානය කිරීමේ හැකියාවත් පිළිබඳ ව නිවැරදි අවබෝධයක් ලබාගත හැකි ය.

උඩරට ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය කාන්තාව දායකත්වය සහ එහා න්‍යායික වැදගත්කම

මූලාශ්‍රයාගත සාධකවලට අනුව තමා වෙත දේපල පවරා ගැනීමටත්, තමා සතු දේපල පුද්ගල විෂයෙහි පමණක් නො ව ආගමික ආයතනවලට පැවරීමටත්, ඉඩම්

විකිණීමටත්, මිලදී ගැනීමටත් කාන්තාව සතු ව පැවති අයිතිය හෙළිදරවූ වේ. ක්‍රි. ව. 1795 දී පමණ අප්පුහාම් නැමැත්තා විසින් සිය මව වූ කිරිහාමිගෙන් ලද ඉඩකඩම් සිය දියණිය වන විකිරි එතනාටත්, මුණුබුරා වන අප්පුහාමිටත් හාරකාරත්වය පැවරීම පිළිබඳ ව තොරතුරු අනාවරණය වී තිබේ (ලෝර් ගැසටියර 2014: 43). මෙම ඉඩම් පවරා දිමේ දී ඉඩම් පුදානය ලබන විකිරි එතනාට කිසියම් නියෝගයකට යටත් ව සිය පුදානය හාර ගැනීමට සිදු ව ඇත. එනම් පුත් අප්පුහාම් විසින් සිය මිත්තණියට උපකාරාදිය කළ හොත් ගොවුවදීදිය නම් කුණුරු ඉඩමෙන් ලාස් 05ක් ඔහුට පරවේණියට ලබා දිය යුතු බව ය. මෙම ඉඩම් අප්පුහාමිට ලැබෙන්නේ සිය මව වූ කිරිහාමිගෙනි. ඒ අනුව කිරිහාම් සතු ව පැවති ඉඩම් අයිතිය හා පරපුරට අත්පත් කරදීමේ හැකියාව පිළිබඳ ව අදහසක් ගොඩනගා ගත හැකි වේ. ර්ට අමතර ව මෙම ඉඩම් සිය යුතුට ලබා දුන් පසු ඔහු විසින් මෙම ඉඩම් නැවතත් කාන්තාවක් අතට පත් කොට ඇත. එනම් සිය දියණිය වන විකිරි එතනාට ය. ඒ තුළින් සිය දියණියට පියාගෙන් ලද ඉඩම්හි අධිකාරීත්වයක් ගොඩනැගි තිබේ. ඉඩම් හිමි වන්නේ භක්තියට නො ව අයිතියට ය. එමගින් කාන්තාව සතු ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ ව යම් අදහසක් ගොඩනගා ගත හැකි වේ.

බරිගම රාජ විසින් තම මිණිබිරිය වූ ප්‍රංශ් එතනාටත්, තම දියණිය වූ කිරීමැණිකාටත්, ඇගේ පුතුන් දෙපලටත් ඉඩම් පරිත්‍යාග කිරීම පිළිබඳ ක්. ව. 1814ට අයත් ලේඛනයක සඳහන් කර තිබේ. මේට අමතර ව උච්චගබඩා නිලමේ පදවිය දරන්නා වූ දෙහිගම නවරත්න අතපත්තු වාසල මුදියන්සේ රාජනාම් විසින් සිය දේපල පවරා දිමේ දී එම දේපල පවරාගන්නා අය අතර කාන්තාවක් ද වේ.

“අච්චගබඩා නිලමේ පදවිය කරවන දෙහිගම නවරත්න අතපත්තු වාසල මුදියන්සේ රාජනාම් විසින් යහපත් වේතනාවෙන් හා මෙලොව පරලොවහි පින් රස්කිරීමේ පරමාධ්‍යාගයෙන් පොදුවේ භක්ති විදින ලද්දා වූ ගොඩමඩ දේපල පවරා දෙනු ලබන වගනම්:-

මා විසින් උච්චවල ගග පලාතේ මේ වතුරේ පිහිටි අමෙමපමුල්ල තුන්පැල් පස් ලාහ පඩිකාර ලේකම් මහත්තයාට දී ඇත. මා විසින් යටිනුවර ගග පලාතේ ගන්ගොඩ පිහිටි ගොඩ වැවල දේ පැල් පස්ලාහද පඩිකාර ලේකම් මහත්තයාට දී ඇත. මා විසින් පෙර කියන ලද ගන්ගොඩ පිහිටි වැල් දෙපැල ලොකු බණ්ඩාට දී ඇත. මා විසින් මහකුණුර එක් පැල වෙවරෝඩ් මැණිකේට දී ඇත.... මා විසින් එකි රට උච්චවාවල පිහිටි මුක්ත්දෙනිය පස් පැල සහ බේතොට යායේ කුණුර ලාස් දහසක් වලවේ කුමාරිහාමිට දී ඇත. මා විසින් උච්චවාවල දිසාවේ උච්චකිද ආසනයේ පිහිටි අලුත් හතැලිස් තුනක වපසරිය ඇති ගොඩ මඩ හා ර්ට අනුගාරික සියල්ල පඩිකාර ලේකම් මහත්තයාම දී ඇත්තේ ය. මා විසින් එසේම එම දිසාවන්ගේ පිහිටි උච්චබදනා අමුණු හැත්තැ පහක් හා ර්ට අයත් සියලු ගොඩ මඩ ගෙ දොර ගහකාල ආදියත් වෙවරෝඩ් මැණිකේට දෙන ලදී. නුමිලා සියල්ලෙස්ම පිරිම් දරුවන් හතරදෙනාම මගේ ආදරණිය ලේලිය වන මාගේ ඇසක් බදු වූ දායාබර වූ වෙවරෝඩ් මැණිකේට මා ජ්වත්ව සිටින කළේහි ඔබ මා හට උපකාර කරන්නේ යම් සේ ද එසේම උපකාර කළ යුතු වන්නේ ය. ඔබ උපකාර නොකරනු ලබන්නේ නම් වෙවරෝඩ් මැණිකේට වෙත මෙහි දෙනු ලබන්නා වූ ද දී ඇත්තා වූද දේපල ඔබ වෙතින් ආපසු ගැනීම වෙවරෝඩ් මැණිකේට බලය ලැබේ. සන්නස් තල්පත් ඉඩම් හාණ්ඩ සහ සියලු

නිශ්චල හා වංචල දේපල ආපසු ලබාගැනීමට වෙටරෝචි මැණිකේට දයාන්ත්වීත හාවයෙන් යුතුව පලමුවත් දෙවනුවත් තෙවනුවත් මින් බලය පවරනු ලැබේ. එසේම වැඩිමහල් පුතුයා හෝ දෙවැනි පුතුයා හෝ රළුග පුතුයාගේ බාල පුතුයා වූ තුළිලා හෝ තුළිලාගේ දරුමූණුපුරන් හෝ එකි වෙටරෝචි මැණිකේට යම් අර්බුදයක් පැන නැගුව හොත් ඔවුන් සියල්ලේම නරකාදියක වෙවියි තුන්වරක් සාප කරමි. ඇය විසින් පංචිල ගුනයෙන් බැඳී දිවුරා සිටිමෙන් පසුව වෙටරෝචි මැණිකේට කිසිදු අනර්ථයක් නොවේවායි තුන්වන වරටත් ප්‍රකාශ කරමින් මෙම ප්‍රදානය කරන ලද්දේමි. පිරිමි දරුවන් හතරදෙනාට මෙම ප්‍රදානය වෙනස් කරන්නට බෙදන්නට ගන්නට හෝ දෙන්නට කවරාකාර වූ අයිතිවාසිකමක් නැත්තේ ය. වෙටරෝචි මැණිකේට බලය ඇත්තේය.....” (ලෝරි ගැසටරියර 2014: 215-216).

කාන්තාවන් කිහිප දෙනකුටත්, පිරිමි දරුවන් කිහිපදෙනකුටත් ඉඩම් ප්‍රදානය වී ඇති අතර වැඩිම ඉඩම් ප්‍රමාණයක් ප්‍රදානය වී ඇත්තේ වෙටරෝචි මැණිකේට ය. වෙටරෝචි මැණිකේ යනු දෙහිගම අතපත්තු වාසල මුදියන්සේ රාලහාමිගේ ලේලියයි. මෙකි ඉඩම් ප්‍රදානයේ දී වෙටරෝචි මැණිකේට ඉඩම් හා සම්බන්ධ කිසියම් අධිකාරී බලයක් ද පැවරී ඇති බව ලේඛනය තුළින් පෙනෙන්නට තිබේ. එනම් ඉඩම් ලද සියලු දෙනා ම වෙටරෝචි මැණිකේට උපකාර කළ යුතු බවත් එසේ නොකළ හොත් සියලු දේපල නැවත ලබා ගැනීමට වෙටරෝචි මැණිකේට බලය ඇති බව ය. එසේ ඉඩම් හා සම්බන්ධ ව ලබා දෙන ලද සන්නස්, තල්පත්, ඉඩම් හාණ්ඩ සහ නිශ්ච-වංචල දේපල, ආපසු ලබා ගැනීමට වෙටරෝචි මැණිකේට තෙවරක් බලය ලබා දී තිබේමෙන් කාන්තාව සතු ඉඩම් අයිතියෙහි ස්ථාවරත්වය පැහැදිලි වේ. වෙටරෝචි මැණිකේගේ ඉඩම් හා සම්බන්ධ අධිකාරී බලයට හානියක් කළ කෙනෙක් ඇත්තම් හෙතෙම නරකාදියක ඉපදෙන බව දක්වා තිබේමෙන් කාන්තාව සතු ඉඩම් අයිතියෙහි ස්ථාවරත්වය පැහැදිලි වේ. මෙම ඉඩම් හා සම්බන්ධ ප්‍රදානය වෙනස් කරන්නට කිසිවෙතුට අයිතිය පවරා නැතත් එකි අයිතිය ද වෙටරෝචි මැණිකේ සතු ව ඇත. මේ අනුව ප්‍රදානය කළ ඉඩම්වල ප්‍රදානයේ ස්වභාවය පවා වෙනස් කරන්නට කාන්තාවට බලය හිමි කර දී තිබුණු ආකාරය පිළිබඳ අදහසක් ගොඩනගා ගත හැකි වේ. මෙම තල්පතින් කාන්තාව සතු ඉඩම් අයිතිය හා භුක්තිය පිළිබඳ තවත් වැදගත් අදහස් රසක් ඉදිරිපත් කෙරේයි. තල්පත් සඳහන් කරන ආකාරයට වාසල මුදියන්සේට සිය උරුමයෙන් ලැබුවෙන් ගන්නෙක්රැවේ අමුණු 03ක් වූ මහකුමුර සහ එක් පැලක් වූ කඩිනි අංග වේ. මුවගේ උරුමයෙන් උඩඛැද්ද ගමේ බුලුවතුර පස් අමුණක් ද පුරන්වේ හත් අමුණක් ද කුවුවේ කුමුර හය පැලක් සහ උරුද්වත්ත අමුණු පහක් විය. මේ අනුව මාජිය උරුමයෙන් ලද සම්පූර්ණ දේපල ප්‍රමාණය අමුණු 20ක් පැල් 07ක්. මෙම ඉඩම්වලට තම සහෙයුරායා හෝ මිහුගේ දරුවන් ආරවුල් කළ හොත් දේපල දෙකට බෙදීමේ වරදෙක් නැත. එහෙත් උකස් කොට තිබේ තමා විසින් බෙරා ගන්නා ලද දේපල, කුමුරු වත්පිටිවල සියලු අයිතියත්, මහාවාසලෙන් හා රජයෙන් ලද කොටස් මෙන් ම දෙමාජිය උරුමයෙන් නිත්තානුකුල ව ලැබෙන කොටස යන මේ සියලු දේපලවල අයිතිය වෙටරෝචි මැණිකේට අයිති විය යුතු ය. මේ අනුව සහෙයුරා පාර්ශ්වය අතර භුවමාරු වූ ඉඩකඩී විෂයෙහි තිබු අධිකාරී බලයට වඩා වැඩි අධිකාරී බලයක් ලේලිය වූ වෙටරෝචි මැණිකේට හිමි වූ තිබු ආකාරය අවබෝධ කරගත හැකි වේ.

මෙම තුළින් සමකාලීන යුගයේ දී කාන්තාව සතු ව ඉඩක්වම විෂයෙහි පැවති අධිකාරත්වය පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබාගත හැකි ය.

මහනුවර යුගයේ දී පුරුෂයන්ට පමණක් තො ව කාන්තාවන්ට ද ඉඩම් අයිතිවාසිකම් සම ව තිබූ බවට සාක්ෂාත් රසක් යුගයට අදාළ මූලාශ්‍රය හඳුනාගත හැකි වේ. මූලාශ්‍රයාගත සාධකවලට අනුව සමකාලීන යුගයේ කාන්තාවන් යම් යම් අවස්ථාවල පුද්ගල විෂයෙහි පමණක් තො ව ආගමික ආයතනවලට ද දේපල පැවතීම පිළිබඳ තොරතුරු ලබාගත හැකි වේ. එසේ පුදානය කිරීමට කාන්තාවන්ට හැකි වූයේ අනිවාර්යයෙන් ම ඔවුන් සතු ව දේපල අධිකාරය පැවති හෙයිනි. තංගුලයායේ පිහිටි 'කිල්කුවින්දරේ කුණුර' මූල දී කහදාවේ සෙනරත් මුදියන්සේ විසින් කදුරු පොකුණේ විභාරස්ථානයට පුරා කරන ලද අතර මෙය කටවචනයෙන් කළ පුරාවක් බැවින් මුදලිතුමාගේ අභාවයෙන් පසු එම ලමාතැනී විසින් පුරා පත්‍රයක් සහිත ව පුරා කිරීම පිළිබඳ ව කදුරුපොකුණේ විභාරස්ථානයට අයත් පුරා පත්‍රයක සඳහන් වී තිබේ.

"කහදාවේ සෙනරත් මුදියන්සේ විසින් ගිරුවා පත්තව බද කහවත්තේ තානායමට අඩුත්තු තන්ගල්ල යන ගම හරියෙන් කපා සැ දෙවි 'කිල්කුවින්දරේ' යන මූලන තුරන් වී හතමුණේ වපසරිය සකල ජනානත්ද කරවූ කදුරු පොකුණේ විභාරස්ථානයට.... වර්ෂ හැටදෙක් දී පුරා කරමි. සේන්දු කරගත් ඒ මූලන දුනට හතර අවුරුදුදක් මුළුල්ලෙහි ඔත්පින්නයක් නැතිව බුක්ති විදෙගන එන ප්‍රස්ථාවට වරක් කි මුදියන්සේ රාජ්‍යාමි කාලනුයා වූ හෙයින් එම මුදියන්සේ රාජ්‍යාමියේ ලමා එතනි.... මා විසිනුත් පුරා කරමින්...." (වනරතන, 2008: 65-66).

මෙහි සඳහන් ආකාරයට ඉඩම් පුදානය ලිඛිත ව පුරා පත්‍රයක් සහිත ව සේවාවර කිරීමේ හැකියාව ලමාතැනීට හිමි වූයේ ඉඩම් සම්බන්ධ ව ඇය සතු ව පැවති අධිකාරී බලය නිසා ය. ස්වාම්පුරුෂයාගේ මරණයෙන් පසු ව ඉඩම් නීත්‍යනුකුල අයිතිය බිරිදි සතු වීම මහනුවර සම්පුදාය විය. එනිසා ය, ඇය ස්වාමියාගේ කටවචනයෙන් වූ පුරාවට නීත්‍යනුකුල භාවයක් ගෙන දෙන්නේ. එනිසා මේ තුළින් සමකාලීන යුගයේ කාන්තාව සතු ව පැවති ඉඩම් අධිකාරය පිළිබඳ අදහසක් ගොඩනගාගත හැකි වේ.

වද ස්ත්‍රීයක වූ ලොකු මැණිකේ විසින් ස්වකිය වංචල-නිශ්චල දේපල ස්වකිය පුරුෂයාට ප්‍රාණ භුක්තියත්, උපකාර කරන සිය සොයුරියට අයිතියත් සහිත ව කළ ප්‍රාණයක් පිළිබඳ දක්වා තිබේ. ප්‍රාණ භුක්තිය යනුවෙන් මෙහි අදහස් වූයේ ස්වාමියා ජීවත් වන තාක් කල් ඉඩම් භුක්ති විදිය හැකි බව ය. එහෙත් සිය ස්වාමියාගේ මරණයෙන් අනතුරු ව එකී ඉඩම් සම්පර්ණ අයිතිය සිය සොහොයුරියට හිමි වේ. තමාගෙන් පසු ඉඩම් අයිතිකාරත්වයට දරුවන් තොකිවින විට සිය සහෝදරියට දේපල හිමිකාරත්වය පැවතීමට ලොකු මැණිකේට හැකියාව ලැබුණේ එම ඉඩම් සම්බන්ධ නීත්‍යවාල් අයිතියක් ඇය සතු වූ නිසා ය. ඇරෙපොල කේරලේ මහත්මයා විසින් අතියම් බිරිදිකගේ දරුවකු ලෙස සිතිය හැකි ඩිගිරි මැණිකාට සිය බුදුලයෙන්

කොටසක් වෙන් කිරීම පිළිබඳ හත්දුකන්ද කොරෝර රණසිංහ ගම්පත්කඩයෙහි ද දක්වා තිබේ.

“අදාල කොරලේ මහත්මයා කියන මා විසින් ලියවා දෙන ගම්පත් වගනම්... මා වෙනුව උපන් ඩිගිරි මැණිකාට පෙළවාසියක දුන්නොයින් මට අයිති රණසිංහ මුදලිගමෙන් බෝගහ කුමුරෙන් වී පහලොල්ලහක් හරිය දැවැද්ද පිණිස අයිතිකර දුන්නා ඇත. එසේ පෙළවාසියක දෙන්ඩ බැරිවෙලා ගම්ම පොරොත්තුවෙලා සිටියෙන් මට අයිති සැම ගම්වලින්ම කොට්ඨාසයක් ඉහතකි ඩිගිරි මැණිකාටත් හිමි ය. අයිති ය” (ක්‍රුණවීමල, 1942: 82-83).

මෙහි සඳහන් ආකාරයට ඩිගිරි මැණිකා අදාල කොරලේ මහත්මයාගේ අනියම් බිරිදිකගේ දරුවෙකි. ඇය කිසියම් දිනක විවාපත් වුව හොත් ඇයට හිමි දැවැද්ද ලෙස ලැබෙන්නේ බෝගහ කුමුරෙන් පහලොල්ලාහක ප්‍රමාණයකි. එහෙත් ඇයට පෙළවාසියක් කර ගැනීමට නොහැකි වුවහොත් අදාල කොරලේ මහත්මයාට හිමි සැම ගම්වලින් ම කොටසක් ඇයට අයිති වන බව ගම්පත්කඩයේ සඳහන් කොට තිබේ. මේ අනුව කාන්තාව ඉඩම් භුක්තිය විෂයෙහි ලබාගෙන සිටි තැන පිළිබඳ ව නිරවුල් අදහසකට එළඹීමේ හැකියාව පවතී.

උචිසියපත්තුවේ බැද්දේ දොරලියද්දේ ඉඩම් ගෙදර ජයතුහාම් විසින් තමාගේ ලේලිය වන ඩිගිරි මැණිකාට ඉඩම් පවරා දීමක් පිළිබඳ ව ක්. ව. 1793ට අයත් තල්පතක දක්වා තිබේ (Lawrie 1896: 218). හෙලගල්ලේ කුමුර, බින්නේ කුමුර, අංගේමුල්ලේ හේන, දැවුලේ හේන, කළුකැල්ලේ හේන, රෝයැබේරේ හේන, අටුවගාව හේන, හියබලාගහමුල හේන, කඩ කැල්ලේ හේන, පින්නකැටිය හේන, ගලැච්පිටියේ හේන, වැවුල්බොත් හේන, මාරසිංහයලැතැන්නේ හේන, සහ වැවගාව හේන ආදි ඉඩම් ද, පිංචා ගම්මූහේට උපසත්කාර කිරීමෙන් ලත් ඉඩම් ද, ඉරුගල්හාමිගෙන් මිලට ගන්නා දද තුනු කැට වලේ හේන ද, ලේලිය වන ඩිගිරි මැණිකාට පවරා දී තිබේ. මෙම තල්පතින් පැන තැගෙන වැදගත් ම කාරණය නම් යමෙකුට උපකාර කිරීමෙන්, සහ මිල දී ගැනීමෙන් ඉඩම් අයිතිය හිමි කර ගත හැති වූ බව ය. මෙම සියලු ඉඩම් ප්‍රදානය වන්නේ කාන්තාවකට ය. එනිසා කාන්තාව ඉඩම් හා සම්බන්ධ අධිකාරී බලයක් හිමි කර ගෙන තිබේ. ඩිගිරි මැණිකා සතු ඉඩම්වලට කිසිවෙකුටවත් අවුලක්, උද්ධරණයක් කළ නොහැකි ය. මෙම ඉඩම් ඩිගිරි මැණිකාට පරම්පරා අයිතියට හිමි කර දී ඇත. උඩුගම මැණික්රාල විසින් ඔහුගේ බාල සහෝදරය වන කිරීමැණිකාහට ඉඩකඩම් රසක් පරිත්‍යාග කිරීම පිළිබඳ ව ක්. ව. 1797 වර්ෂයට අයත් ලේඛනයක සඳහන් වේ (Lawrie 1896: 363-364). ප්‍රදානය වූ දේපල අතර පොල්ගස් 9කින් ද, කොස් ගස් හතරකින් ද, ගම්මිරිස්වැල් හයකින් ද, තුළු දෙනිය ලාස් 16කින් ද, සමන්වීත උචිගම්මැද්දේ ගෙදර වත්ත සහ ගෙදර වත්ත නැමැති ඉඩම් ද වේ. මෙක් ඉඩම් උඩුගම මැණික්රාල විසින් ඔහුගේ බාල නැගැණියට පරිත්‍යාග කරන්නේ අත ලෙව කැමෙනි. පල්කඩයේ කුමාරිහාම් ඇගේ මස්සිනා වූ උචිබොකළවල දුග්ගන්නාරාල වෙතින් අටලහකුමුර තැගි ලද බවත් දුක්ගන්නාරාලගේ මව මෙම පැවරීමට විරැද්ධ වූ බවත් ක්. ව. 1737 තල්පතක සඳහන් වේ. මෙක් කාන්තාවගේ විරැද්ධත්වය නිසා ඇගේ ස්වාමිපුරුෂයා විසින් මෙම ඉඩම් ඇයට හා

ඇගේ දරුවන්ට දෙන අතර මෙම දීමනාව සනිටුහන් කිරීම සඳහා ඇයගේ අත් ලෙව කැ බව දක්වා තිබේ. මේ අනුව ‘අත ලෙව කැම’ යනු ඉඩම් අයිතිය ලබා දීම පිළිබඳ සංකේතාත්මක නිරුපිතයක් විය හැකි ය. ඇතැම් විට කාන්තාවන්ට ඉඩම් ලබා දීමේදී සම්මත තුම්බේදයක් ලෙස මෙය භාවිත කළා ද විය හැකි ය.

කාන්තාව සතු වූ ඉඩම් පැවරීමේ බලය

මහනුවර රාජධානී සමයේ කාන්තාව සතු ඉඩම් භුක්තිය පිළිබඳ විමසීමේ දී කාන්තා අයිතියෙහි පැවති ඉඩම් තවත් කාන්තාවකට පැවරීම් පිළිබඳ තිදරුණ රෝගක් ලැබේ. වලගමගේ ප්‍රංශී එතනා විසින් තමා දිලිඳු තත්ත්වයට හා පිඩාවට පත්වීම නිසා තමා සන්තක ඉඩම් විමලධරමසුරිය රුපුගේ අන්තපුර කාන්තාවක වූ ඇටිපොල හේරත් මුදියන්සේලාගේ මිනිබිරියක වන අත්තරගම උන්තාන්සේට පුදානය කිරීම පිළිබඳ ලෝරි ගැසටියරයෙහි දක්වා තිබේ (ලෝරි ගැසටියර, 2014: 71-72). ‘වලගමගේ ප්‍රංශී එතනා’ යනු හේවාහැට අම්පිටියේ සමරතුංග දිසා මහත්මයා හඳුවචා ගත් කාන්තාවකි. ඇය අන්තපුර කාන්තාවකට ඉඩම් පරිත්‍යාග කළ බව කිමෙන් සමකාලීන සමයේ ඉඩම් හා සම්බන්ධ ව කාන්තාව සතු වූ අධිකාරී බලය පැහැදිලි වේ. කාන්තා ඉඩම් භුක්තිය හා අයිතිය පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන විට කාන්තාවකට තමා සන්තකයේ පැවති ඉඩම් පැවරීමටත්, විකිණීමටත්, අන්සතු කිරීමටත්, අයිතිය තමා සතු කොට තබා භුක්තියට ලබා දීමත් ස්වාධීන අයිතියක් පැවතුණු බව පෙනේ. විශේෂයෙන් ඉඩම් පැවරීමේ දී සිය යාතින්ට හෝ තමා අහිමත ඕනෑ ම කෙනෙකුට පැවරීමේ අධිකාරීන්වයක් කාන්තාව සතු විය. බොකවෙලරාලගේ දියණිය වූ කිරීමැණිකා විසින් අවසාන දීමනාවක් වශයෙන් සිය මරණ මංවකයේ දී තමාගේ මිණිබිරිය වූ ඩිංගිරි මැණිකාට පුදානය කිරීමක් පිළිබඳ ව ක්‍රි. ව. 1721ට අයත් ලේඛනයක දක්වා තිබේ (ලෝරි ගැසටියර, 2014: 160). කළඹිතනා විසින් තමාට අයිති ගොලහේන්වත්තේත්වල එක් පැල ද, රට යාවු ගොඩිමඩ පලනතුරු ආදිය ඇයගේ දියණියක වන එතනාට ලබාදෙන්නේ පරවේණී භුක්තිය පිණිස ය (ලෝරි ගැසටියර, 2014: 160). තල්පතට අනුව ගණරත් එතනාට එම ඉඩම් ලබා දෙන්නේ අයිතියට නො ව භුක්තියට ය. ඉඩම්වල අයිතිය කළ එතනා ලග තබා ගනිම්න් ඉඩම් භුක්තියට පැවරීමක් සිදු ව ඇති බව මින් පැහැදිලි වෙයි. ඉඩම් භුක්තියට මෙන් ම අයිතියට පවරන අවස්ථා පිළිබඳ යුගයට අදාළ තල්පත් මගින් තොරතුරු අනාවරණය කර ගත හැකි වේ. ඉම්හාමිලාගේ ඩිංගිරිහාමි විසින් තමා මෙතක් භුක්ති විදගෙන ආ ඉඩකඩීම් සියල්ල මින් පසු තමාගේ ම දියණිය වන මැණික් එතනාට අයිති වන බව ක්‍රි. ව. 1802 අයත් තල්පතක දක්වා තිබේ (ලෝරි ගැසටියර, 2014: 375). මෙසේ දියණියට ඉඩම් පවරන විට එහි සුරක්ෂිතනාව ද ඇති කරමින් පුදානය කළ ආකාරයක් දැකිය හැකි ය. “මෙයට ආරවුල් හෝ බාධා කරන්නා වූ සියල්ලන්හට එකී මැණික් එතනා විසින් හතර දේවාලයේ සහ මහ කතරගම දේවාලයේ දී හත්වරක් දිවුරුම් ප්‍රකාශ කළ කළේහි ඉන් එකී මැණික් එතනා හැර අනායන්ට විපත් සැදේවා” (ලෝරි ගැසටියර, 2014: 375). මේ අනුව කාන්තාව සතු කරන ලද ඉඩම් අයිතිය කෙතරම් ප්‍රබලත්වයක් උරුම කර ගත්තේ ද යන්න වටහාගත හැකි ය. එය කිසිසේත් පුරුෂයන් සතු ඉඩම් අයිතියට හා භුක්තියට දෙවැනි වූයේ නැත.

ප්‍රවේණී ඉඩම් කාන්තාව සතු විමේ නොතික ව්‍යුහය

පරවේණී ගෙවත් ප්‍රවේණී යන පදයෙන් මූලික ව අදහස් කරන ලද්දේ අනිමත පරිදි අවලංගු කළ හැකි තිලය වෙනුවෙන් ඉඩම් භුක්ති විදීමේ කුමයට සම්පූර්ණයෙන් වෙනස් වූ දිර්ස කාලයක් තිස්සේස් එක් පවුලකට අයත් ව පැවතියා වූත්, අන් සතු නොකරන ලද්දේ වී නම් පාරම්පරික ව උරුම වන්නා වූ අයිතියකි. එහෙත් මහනුවර යුගයේ ඉඩම් භුක්තිය තුළ මෙම තත්ත්වය අනියෝගයට ලක් වූ ආකාරය ඉහත දක්වන ලද විස්තරවලින් අවබෝධ කරගත හැකි වේ. පරවේණී පංගුවක් කාන්තාවක සතු වූ විට එකී පංගුව භුක්ති විදීම වෙනුවෙන් ඇය කළ යුතු සේවය වෙනුවට රේට සමාන මූදලක් ගෙවීමට ඇයට අවසර ලබා දී තිබේ (විභාරගම් දේවාලගම් හා නින්දගම් ඉඩම්වල භුක්තිය පිළිබඳ කොමිසමේ වාර්තාව 1956: 12). එසේ නොවූණ හොත් වෙනත් අයකු යොදවා සේවය ඉටුකර දීමට ඇයට හැකියාව පැවතියි. විභාරගම්, දේවාලගම් හා නින්දගම් භුක්තිය පිළිබඳ කොමිසමේ වාර්තාව අනුව පරවේණී ඉඩම් පිරිම් උරුවෙනු නො වී නම් රාජසන්තක වූ බව දක්වා තිබේ (විභාරගම් දේවාලගම් හා නින්දගම් ඉඩම්වල බුක්තිය පිළිබඳ කොමිසමේ වාර්තාව 1956: 12). සේවා පරවේණී ඉඩම් ලබා සිට මිය ගිය ඇයගේ පිරිම් උරුවන්ට පමණක් එම ඉඩම් උරුමකර ගැනීමේ අයිතිය ලැබෙන සේත් එබදු පිරිම් උරුමකරුවකු නොමැති වූ විට හෝ භුක්තිය පිළිබඳ කොන්දේසි කඩන ලද කළේහි හෝ තම ඉඩම් රුපුගේ ප්‍රයෝගනය උදෙසා ආපසු ලබා ගන්නා සේත් එම ව්‍යවස්ථාවෙන් ඉඩකඩ සලසා දී තිබේ (විභාරගම් දේවාලගම් හා නින්දගම් ඉඩම්වල භුක්තිය පිළිබඳ කොමිසමේ වාර්තාව 1956: 12). 1809 වර්ෂයේ අංක 08 දරණ ව්‍යවස්ථා ප්‍රකාර මෙම තීතිය අසාධාරණ තීතියකුයි අර්ථ දැක්විය හැකි අතර එබදු අමානුෂික තීතින් උඩරට සමයේ ඉඩම් භුක්ති තීති සම්පූදායට ඇතුළත් වන්නට ඇතැයි සිතීම උගහට ය. එසේ සිතීය හැකි වන්නේ ඇතැම් කාන්තාවන්ට විවිධ සේවාවන් තීතිම වී තිබූ නිසාත්, එකී සේවාවන් ඉටු කිරීමට පරවේණී ඉඩම් ලැබී තිබූ තිසාත් ය. උඩරණ වශයෙන් ආලත්ති සේවය දැක්විය හැකි අතර ආලත්ති අම්මාවරුන් කරන ලද සේවය වෙනුවෙන් මහනුවර යුගයේ දී ඉඩම් ලබා දී තිබේ. ඒ අනුව එම ඉඩම් පරවේණී ආකාරයට උරුම වී නොතිබූණා යැයි සිතීම ද අපහසු ය. ලෝරිගේ ගැසටියර් තුළින් ද කාන්තාව සන්තක වූ ඉඩම් භුක්තිය පිළිබඳ වැදගත් නොරතුරු රසක් අනාවරණය වේ. වරෙක පිළිමතලවිවේ විසින් තුවක්කු 02ක් සැපයිය යුතු යැයි ඉල්ලා සිටී අවස්ථාවේ දී එය ඉටු කිරීමට නොහැකි වූ කාන්තාවකගෙන් යුදේ රාජකාරිය වෙනුවෙන් ප්‍රවේණී උරුමයට ලබා දී තිබූ ඉඩම් මාතර විශේෂීංහ මූදලි වෙත ලබා දීම නිදුස්න් ලෙස දැක්විය හැකි ය. ඒ අනුව කාන්තාව සතු ව පවා ප්‍රවේණී ඉඩම් භුක්තිය ක්‍රියකාරී වූ බව අවබෝධ කරගත හැකි වේ.

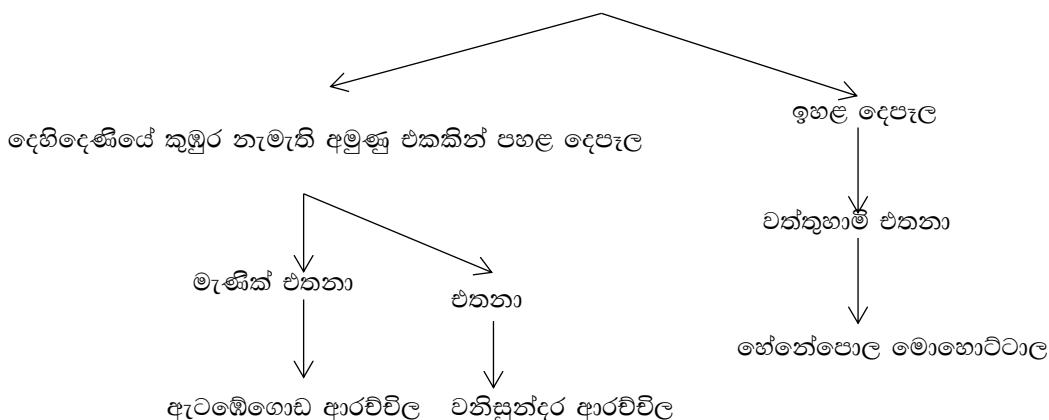
• ඉඩම් නඩු සහ කාන්තාව

කාන්තාව සන්තක ඉඩම් පරම්පරාගත ව පැමිණෙන විට එම ආරවුල් පැන නැගෙන අවස්ථාත්, තෙනතික ක්‍රියාමාරු මගින් එවා නිරවුල් අයිතියට හා භුක්තියට යටත් කිරීම පිළිබඳ වන් නොරතුරු මහනුවර යුගයට අයත් සිටුව මගින් ලැබේ. ක්‍රි.

ව. 1798 ට අයත් සීටෙවුවක දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාම් කාන්තාවන් කිහිප දෙනෙකුට සිදු කරන ලද ඉඩම් ප්‍රධානය තබුවක් දක්වා ගමන් කළ ආකාරය දක්නට ලැබේ.

“දුම්බර කුම්පනේ නාරන්වැනි පලාතේ දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාම්ගේ පරම්පරා උරුමය පැවති දෙහිදෙණියේ කුමුර නැමැති අමුණු එකකින් පහළ දෙපැල හේරත්හාම් විසින් ඔහුගේ දුවරෝන් වූ මැණික් එතනා සහ එතනාට ද ඉහළ දෙපැල ඔහුගේ දියණිය වූ වත්තුහාම් එතනාට ද දෙන ලදී. පසුකාලයක වත්තුහාම් එතනාගේ උරුමක්කාර හේන්පොල මොහොට්ටාල මැණික් එතනාගේ උරුමක්කාර ඇට්ටේගොඩ ආරච්චිල සහ එතනාගේ උරුමක්කාර වත්සුන්දර ආරච්චිල අතර පහළ වී දෙපැල පිළිබඳ ව ආරච්චිලක් හටගෙන තබු මාරුගයට පිටියියේ ය. එකී කාරණය යථා පරිදි විමසීමේදී හේන් පොල මොහොට්ටාල විසින් වත්තුහාම් එතනාගේ පුත් වූ මාකිලිහාම් විසින් තල්පත් මගින් ඔහුගේ බැණු වූ කමුදුහාමිට දෙහිදෙනිය කුමුර එක් අමුණක දෙනලද බව කියන ලදුව එය සත්තාය ද අසත්තාය ද විමසීමේදී එකී තල්පත වංචනික බවත් ‘දෙපැල’ යන්න ‘අමුණ’ ලෙස වෙනස්කර ඇති බවත් මැණික් එතනා හා එතනාගේ පරම්පරා පහක් මුළුල්ලේ පහළ දෙපැල දෙපැලක් වගයෙන් පැවති බවත් එකී තල්පත ගම්සහාවට හාරගන්නාලදුව පහළ දෙපැල ඇට්ටේගොඩ ආරච්චිල විසින් සාමකාමීව භුක්ති විදිය යුතු බව ප්‍රකාශ කරන ලදී” (ලෝරී ගැසටියර් 2014: 209).

දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාම්

රුප සහන 2. දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාම් තම ඉඩම් දියණියන් තිදෙනාට බෙදා දුන් ආකාරය හා එහි පරම්පරාගත භුක්තියයි. දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාමිට අයත් ඉඩකඩම්වල අයිතිකාරීත්වය හිමි තුන් වන පුරුශ වන ඇට්ටේගොඩ ආරච්චිල, වත්සුන්දර ආරච්චිල හා හේන්පොල මොහොට්ටාල යන තිදෙනා අතර ඉඩම් පහළ වී දෙපැල සම්බන්ධ ආරච්චිලක් පැන නැගෙන බව

ඉහත දුක්ත්වායේ දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාම් තම ඉඩම් දියණියන් තිදෙනාට බෙදා දුන් ආකාරය හා එහි පරම්පරාගත භුක්තියයි. දෙහිදෙණියේ පිටියගේ හේරත්හාමිට අයත් ඉඩකඩම්වල අයිතිකාරීත්වය හිමි තුන් වන පුරුශ වන ඇට්ටේගොඩ ආරච්චිල, වත්සුන්දර ආරච්චිල හා හේන්පොල මොහොට්ටාල යන තිදෙනා අතර ඉඩම් පහළ වී දෙපැල සම්බන්ධ ආරච්චිලක් පැන නැගෙන බව

තල්පතේ සඳහන් ය. හේත්තේපාල මොහොටිවාල විසින් දිගට ම කියා සිටියේ වත්තුහාම් එතනාගේ පුත් වූ මාකිලිහාම් විසින් ඔහුගේ බැනා වූ කුමුදුහාම්ට තල්පතක් මගින් දෙහිදෙනීය කුණුර එක් අමුණක් දෙන ලද බව ය. මෙහි සත්‍ය-අසත්‍යතාව විමසීමේ දී පැහැදිලි වූයේ එම තල්පත වංචනික බව ය. 'දෙපැල' යන්න 'අමුණු' ලෙස වෙනස් කර ඇති බවත්, මැණික් එතනා සහ එතනාගේ පරම්පරා පහක් මුළුල්ලේ පහල දෙපැල 'දෙපැලක්' වශයෙන් පැවති බව ය. ව්‍යාප තල්පත ගම් සහාවට හාරගන්නා ලද ව පහළ දෙපැල ඇටුණීගොඩ ආරච්චිල විසින් සාමකාම් ව භුක්ති විදින ලදී. මේ අනුව පැහැදිලි වත්තේ කාන්තාව සතු ඉඩම් අයිතිය කෙරෙහි පවා අනියෝග එල්ල වූ ආකාරයයි. ඇය සතු ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාප ලේඛන සකස් වන විට තීතිය මගින් සාධාරණය ඉටු කරගත් ආකාරය මේ අනුව පැහැදිලි ව අධ්‍යයනය කළ හැකි වේ.

• ප්‍රවේණී ඉඩම්, නඩුහභ හා දේපැල රාජසන්තක කිරීම

ප්‍රවේණී ඉඩම වුව ද අන් අයගේ ග්‍රහණයට ලක් වන විට දෙවියන් ඉදිරියේ වුව දිවුරා අයිතිය ප්‍රකාශ කිරීම හා අයිතිය ස්ථාවර කර ගැනීම පැරණි සමාජ තුමය තුළ දක්නට ලැබෙන්නකි. ප්‍රං්ඩිරාලගේ දිවි සිටිවුවෙහි ප්‍රවේණී ගත ඉඩමකට සිදු වූ හඬයක් හා අයිතිය දිවුරා ප්‍රකාශ කිරීමක් පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කෙරෙයි (ක්‍රිජ්‍යාණිමල 1942: 34). එහි සඳහන් ආකාරයට පහළ ඉරවල්ල තැමැති කුණුර වලදුරේ ප්‍රං්ඩිරාල තැමැතිනාට ප්‍රවේණීයෙන් උරුම වුවකි. වලදුරේ ප්‍රං්ඩිරාල තැමැතිනාගේ මුත්තා වන වාඩියේරාල යාපිට මොහොටිවාලත්, අනතුරු ව පිළිවෙළින් සිය පියාත් භුක්ති විදින ලද මෙම කුණුරු ඉඩම පසු ව ප්‍රං්ඩිරාලට හිමි ව තිබේ. මෙලස පරම්පරාගත භුක්තියට ප්‍රං්ඩිරාලට හිමි වූ ඉඩම එතනා විසින් අල්ලා ගැනීමට තැත් කර ඇත. ඇයට මෙම ඉඩම සම්බන්ධ පරම්පරා අයිතියක් තැති බව ප්‍රං්ඩිරාල යුතින්ව සම්බන්ධකම් ගෙන හැර දක්වමින් තහවුරු කරයි. ඒ අනුව එතනාගේ මුත්තා වන මනන්සේරී මුදියන්සේ, පේරී මුදියන්සේ යන දෙදෙනාට මෙම ඉඩමේ අයිතියක් තැත. මෙම දෙදෙනා වෙනුවට උපන් මාමාටත් මෙහි අයිතිය තැත. ඒ පරම්පරා යුතින්වයන් මත එතනාට මෙම කුණුරේ කිසි අයිතියක් තැති බව දක්වමින් ප්‍රං්ඩිරාල සිය පරම්පරා අයිතිය දෙවියන් ඉදිරියේ සපළ කරයි. ඒ අනුව ප්‍රවේණීගත ඉඩම භුක්තියක බලසම්පන්නහාවය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත හැකි ය.

• ග්‍රය බර නිසා ඉඩම් අන්සතු කිරීම

කාන්තාව සන්තක පරවේණී ඉඩම් සිය ග්‍රය බර නිසා අන්සතු කරන ලද අවස්ථා පිළිබඳ තොරතුරු ද මහනුවර යුගයේ මූලාශ්‍රයන්ගෙන් පෙනෙන්නට තිබේ. උඩිගේ ප්‍රං්ඩි එතනා බොහෝ ග්‍රය නිසා මිගස්තැන්ත මහ නිලමේගෙන් රිදී 30ක් ලබාගෙන ඇත. මෙය ගෙවා ගැනීමට නොහැකි වූ තැත ඇය විසින් තමාට පරවේණීයෙන් ලැබුණු ඉඩම වූ උහන එක් පැලක වපසරිය ද, බිඛිලේ එක් පැලක වපසරිය ද, සහ රේට යාවූ ගොඩමඩ ගහැකාල පලතුරු අදිය තිරවුල් ව භුක්ති විදිම පිණිස මහනිලමේට ප්‍රදානය කර තිබේ (Lawrie 1896: 148). ඒ ඇය ලබා ගත් රිදී

30ව හිලවු වගයෙනි. මේ අනුව සමකාලීන සමාජයේ ඉඩකඩ්ම සම්බන්ධ මිල නියමයන් සම්බන්ධ ව ද යම් අදහසක් ගොඩනගාගත හැකි ය. ඇතැම් අවස්ථාවලදී කාන්තාවකගෙන් ලබා ගත් ගෙය නිසා ඒවා ගෙවා දුම්මට නොහැකි ව එකී කාන්තාවට හිලවි වගයෙන් ඉඩම් ලබා දුන් අවස්ථා ද මූලාශ්‍රය මගින් ලැබේ. රම්බෙගමුවන් කිරාල ගෙය බරින් යුක්ත වූ නිසා ප්‍රංශී මැණිකා වෙතින් රිදී 163ක් ගෙයට ලබාගත් අතර රේට හිලවිට ඔහු පරම්පරාගත ව භුක්ති විදි දෙල්හිටියාවේ වගලේ පැල ඇයට ලබා දී තිබේ (Lawrie 1896: 473). එනිසා පැල් එකක් රිදී 163ක වට්නාකමක් ලෙස තක්සේරු කර ඇතැයි යන්න උපකල්පනය කළ හැකි ය.

නිගමනය

මෙතෙක් සාකච්ඡා කරන ලද තොරතුරුවලට අනුව රජරට සහාත්ව අවධිය හා නිරිතදිග ඕෂේතාවාර අවධියේ මෙන් ම උචිරට රාජධානී සමයේත් රුජ්ගේ ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ මතවාදය සාවද්‍ය හා අහියෝගයට ලක් වූවක් බවට පත් ව තිබේ. රුජ් ඉඩම් හා සම්බන්ධව යම් බලයක් හිමි කර ගත්තත් සාමාන්‍ය ජනතාව හා කාන්තාව සන්තකයේ ද ඉඩම් සම්බන්ධ ව භුක්තිය හැසිරවුණු ආකාරය හඳුනාගත හැකි වේ. මහනුවර යුගයේ කාන්තාව ඉඩම් අයිතිය සහ භුක්තිය විෂයෙහි සැලකිය යුතු තරමේ අධිකාරී බලයක් හිමිකරගත් බව පැහැදිලි වේ. ඇතැම් විට එම බලය පුරුෂ පාර්ජ්වයට හිමි ඉඩම් අධිකාරී බලයට පවා අහියෝග කළ අතර තත්ත්වයට බැසීමෙන් පවා ඇය ඉඩම් හා සම්බන්ධ ස්ථාවරය ඒ අයුරින් ම රෙකුගැනීමට සමත් වී තිබේ. ඒ අනුව මහනුවර රාජධානී සමයේ කාන්තාව සතු ඉඩම් අධිකාරී බලයට අහියෝග කිරීම පවා කළ නොහැක්කක් එහි බව පැහැදිලි වේ. යුගයට අදාළ ව ගැනෙන සන්නස්, කුඩාපත්, සිටිටු, ගම්පන්කඩ සහ පූජාපතු පරිස්සමෙන් පරික්ෂා කර බලන විට රුජ්ට පමණක් නො ව සාමාන්‍ය ජනතාවට පවා ඉඩම් මිල දී ගැනීමට, විකිණීමට හා පැවරීමට අයිතියක් පැවති ආකාරය හඳුනා ගත හැකි වෙයි. එනිසා රුජ්ගේ ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ මතවාදය මහනුවර යුගයේ දී බිඳ වැටීමට ලක් ව අති බව මෙම පර්යේෂණය මගින් නිගමනය කළ හැකි ය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

කැමිබල් ලෝරේ, ආච්චේර්ලේඩ්. (2014). **ලෝරේ ගැසට්ටර්**. (උපාලි ණ. කිරිදිගොඩ, පරි.). මධ්‍යම පළාත් සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව.

ක්‍රුණාන්තිමල හිමි, කිරිඳිලේලේ. (1942). **සපරගමුවේ පැරණි ලියවීලි**. මානවිතවාදී ලේඛක පර්ශ්වය.

ලංකානතන්ද හිමි, එල්. (1958). **මන්දාරම්පුර පුවත** (සංස්.). අනුල මුද්‍රණාලය.

වනරතන හිමි, කුමුරුපිටියේ. (2008). **රුහුණේ පැරණි අත්සුජි**. සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

විහාරගම දේවාලගම් හා නින්දගම් ඉඩම්වල ලුක්තිය පිළිබඳ කොමිසමේ වාරකාව. (1956)

සම්ර, පි. (2013). සෙනරත් රාජ්‍ය සමයට අයත් සන්නසක වතගොත. **සාර්ථී**.
හෙවිරිආරච්චි, ඩී.රී. හා තවත් අය. (1974). **සිංහල විශ්වකෝෂණය**. සංජ්ධකාතික දෙපාර්තමේන්තුව.

Bell, H.C.P. (1892). *Archaeological Survey of Ceylon, Report on the Kegalla District of the Province of Sabaragamuwa*. Government Printer.

Codrington, H.W. (1932). **Some Documents of Vikramabahu of Kandy**. *Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society*. Vol. XXXII (No. 84), 67-68.

පරිදිලින සන්නස්, සිටුවු, ගම්පනු සහ පූජා පනු

උඩගම අතපත්තු මොනොට්ටාලගේ හස්තසාර දහය උඩගම බත්තනරාලට පැවරීම පිළිබඳ සිටුවුව

උඩ ඇඹිලිපිටියේ පදිංචි ජාලන් ආරච්චිල හා ජාගින් ආරච්චිලට අදාළ පූජා පනුය

එළමල්දෙණියේ විහාරයට කළ පූජා පත්‍රයක්

කඩවැද්දුම කුන්බෝධි විහාරයට කළ පූජා පනුය

කුලරුපොකුණේ විහාරස්ථානයට අයත් පූජා පත්‍රයක පිටපත

කපුදුව ශ්‍රී මහා බෝධි විහාරයට හිලවී පිණිස කළ පූජාවක්

කිතුල්පෙ සන්නස

ත්‍රි.ව. 1798 ට අයත් සිටුවුවක්

ගැටබේරිය සන්නස

දෙරලියද්දේ ඉඩම් ගෙදර ජයතුහාමිට අයත් ත්‍රි.ව. 1793 ට ගැනෙන තල්පත

පොත්තුල් විහාර ගම්පත්කඩය

මාරගල (ගල්ලෙනගොඩ) විහාර තුඩිපත

වන්නිපොල සන්නස

වල්ලොගොඩ විහායේ පූජා පත්‍ර 1 හි පිටපත

වල්ලොගොඩ විහාරයටම අයත් අංක 2 දරණ පූජා පත්‍රයේ පිටපත

ශ්‍රී විකුම රාජසිංහ රුජ්ට අයත් පූජා පත්‍රයේ පිටපත

පුදස්සින්නකර ගම්පත්කඩය පිටපත

හන්දකන්ද කොශාර රණසිංහ ගම්පත්කඩය

හැවන්දෙණියේ ගම්මැනිරාලගේ ගම්පත්කඩයේ පිටපත